

РІК LX, Ч. 3

БЕРЕЗЕНЬ — 2003 — MARCH

№ 3, VOL. LX

НАШЕ ЖИТТЯ

OUR LIFE

ВИДАЄ СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ — PUBLISHED BY UNWLA, INC.

ЗОРЕ
МОЯ ВЕЧІРНЯ:

НАШЕ ЖИТТЯ

РІК LX

БЕРЕЗЕНЬ

Ч. 3

Виходить раз у місяць
видає

СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

Неприбуткова організація

Засновник Українського Музею в Нью-Йорку

Головний редактор — Ірена Чабан
Редактор англomовної частини — Тамара Стадниченко
Мовний редактор — Лев Чабан

Редакційна колегія:

Ірина Куровицька (з уряду) — голова Союзу Українок Америки
Марта Богачевська-Хом'як
Любов Волинець
Іванна Ганкевич
Анна-Гая Горбач
Ася Гумецька
Оксана Думанська
Катерина Немира (з уряду) — пресова реф. Головної Управи СУА
Марта Тарнавська

Адреса редакції: 203 Second Avenue, New York, NY 10003
Тел./Факс: (212) 982-2889

Річна передплата в США
Для членів СУА \$ 25.00
Для інших передплатників \$ 30.00
Поодиноке число \$ 3.00
В країнах поза межами США US \$ 40.00

Адміністратор: М. Оріся Яцусь
P.O. Box 24, Matawan, NJ 07747-0024 Тел./Факс: (732) 441-9377

OUR LIFE

VOL. LX

MARCH

№ 3

Published by
UKRAINIAN NATIONAL WOMEN'S LEAGUE OF AMERICA, INC.
Non-profit organization
Founders of The Ukrainian Museum in New York, N.Y.

Editor-in-Chief — Irena Chaban
English Editor — Tamara Stadnychenko
Ukrainian Language consultant — Lev Chaban

Contributing Editors:

Iryna Kurowyckyj — UNWLA Inc. President
Martha Bohachevsky Chomiak
Lubow Wolynets
Iwanna Hankewych
Anna-Halia Horbach
Assya Humetsky
Oksana Dumansky
Kateryna Nemyra — Press
Martha Tarnawsky

Editorial Office: 203 Second Avenue, New York, NY 10003
Tel./Fax: (212) 982-2889

Annual subscription in the USA for UNWLA members \$ 25.00
Annual subscription in the USA for other subscribers..... \$ 30.00
Annual subscription in countries other
than USA..... \$ 40.00 US currency
Single copy \$ 3.00

Business administrator: M. O. Jacus
Tel./Fax: (732) 441-9377

ЗМІСТ

Тарас Шевченко. Мені однаково	1
Оксана Сапеляк. Бідність – одна з найганебніших форм неволі	1
Тарас Шевченко. Княжна (уривок)	3
Іван Світличний. Ти всім, чим лиш могла, була мені... ..	4
Катерина Немира. Леоніда Світлична	4
Людмила Смоляр. Історія "ходіння в народ" народолобки Надії Соханської	5
Наталка Позняк. Слово на барикадах	7
Тарас Шевченко. І мертвим, і живим... ..	9
Наталка Поклад. Листи приходять тоді, коли їх чекають ..	11
Оксана Пахльовська. Стане вічністю кожна хвилина... ..	14
Our Life	
From the Desk of the President	15
Annie Buhay. Good Morning, Miss Ukraine	16
Helene Turkewicz-Sanko. Salt in Ukrainian History, Folklore, and Art	17
Ihor Magun. The Smallpox Challenge	20
Irene Repczuk-D'Alessio. Choosing a Nursing Home	21
Irena Demkiw. A Holiday Boutique: A Taste of Ukraine	22
Ірина Куровицька. Вісті Головної Управи СУА	23
Діяльність округ і відділів СУА	26
Відійшли у вічність	30
Добродійство	31
Нашим дітям	34

На обкладинці: Софія Караффа-Корбут.
"Зоре моя вечірняя".

Просимо всіх дописувачів посилати до редакції тільки оригінали
дописів, статей. Згідно з журналістичною практикою, не подається
копій, що були поміщені чи переслані до інших видань.

Незамовлених матеріалів редакція не повертає, а також не веде
листування з приводу невикористаних матеріалів.

Редакція застерігає за собою право скорочувати матеріали і
виправляти мову. Статті, підписані прізвищем чи псевдонімом
автора, не завжди відповідають поглядам редакції.

Передруки і переклади матеріалів з "Нашого Життя" дозволені
за поданням джерела.

На адресі, поміщеній на журналі, є зазначено, доки заплачена
передплата.

Усі редакційні матеріали просимо пересилати на адресу редакції,
з поміткою "редакторів".

Кошти вироблення кліше покривають дописувачі.

Дописи просимо писати виразно, через два інтервали, зокрема
чітко імена і прізвища поданих осіб.

Редакція приймає за домовленням, тел.: (212) 982-2889.

"OUR LIFE" (USPS 414-660) is published monthly (except August) by
Ukrainian National Women's League of America, Inc., 203 Second
Avenue, New York, N.Y. 10003 ISSN 0740-0225

Periodicals Postage Paid at New York, NY and at additional mailing offices.
(USPS 414-660)

Postmaster: send address changes to
"OUR LIFE", 203 Second Ave., New York, NY 10003

© Copyright 2003 Ukrainian National Women's League of America, Inc.

З друкарні Computoprint Corp. Clifton, NJ
Tel.: (973) 574-8800 Fax: (973) 574-8887 e-mail: computopr@aol.com

Тарас ШЕВЧЕНКО

МЕНІ ОДНАКОВО

Мені однаково, чи буду
Я жить в Україні, чи ні.
Чи хто згадає, чи забуде
Мене в снігу на чужині –
Однаковісінько мені.
В неволі виріс між чужими,
І, не оплаканий своїми,
В неволі плачучи, умру,
І все з собою заберу,
Малого сліду не покину
На нашій славіній Україні,
На нашій – не своїй землі.

І не пом'яне батько з сином,
Не скаже синові: “Молись.
Молися, сину: за Вкраїну
Його замучили колись”.
Мені однаково, чи буде
Той син молитися, чи ні...
Та не однаково мені,
Як Україну злії люде
Присплять, лукаві, і в огні
Її, окраденую, збудять
Ох, не однаково мені.

/Між 17 квітня і 19 травня 1847, С.-Петербург/

Т. Шевченко. Папір, туш, перо, 1859.

Оксана САПЕЛЯК

БІДНІСТЬ – ОДНА З НАЙГАНЕБНІШИХ ФОРМ НЕВОЛІ

У побуті життєві негаразди, особисті невдачі примушують шукати їх причин. Зазвичай їх (причини) знаходять у вчинках чи словах інших людей. Приблизно те саме відбувається у нинішньому українському соціумі. Люд звинувачує у всіх бідах провідників (держави, партій, установ, організацій...). У свою чергу, нерідко доводиться чути від керівників партій, організацій докори широ-

кому загалу українців за індивідуальність, небажання змінити своє життя на краще. Чи справді такою є ситуація в нинішній державі Україна? Мають рацію одні чи другі? Як би не було сумно, але відповідь ствердна: і одні, й другі не помиляються. Аналітики, які щиро вболівають за долю держави, народу, звинувачують і провідників, і загал українців. Такими статтями рясніють сторінки газет і

журналів. На цю тему написано низку монографій в Україні й поза її межами (Белебеха Іван. Українська еліта. – Харків, 1999 – 343с.; Кузич-Березовський Іван. Жінка і держава. – Львів, 1994 – 284с. та ін.).

Без сумніву, причини бездержавности, колоніальної залежності треба досліджувати, вивчати, шукати рецепти подолання її наслідків. Не потрібно приховувати чи замовчувати те, що заважає Україні розвиватися, бо поза страуса – ховати голову в пісок – надто небезпечно для життя. Однак при цьому ніколи і ні за яких обставин не можна забувати, що взаємні незадоволення й звинувачення не ведуть до розв'язання проблеми.

Пригадую, з яким обуренням розповідала пані, яка виїхала з України на Захід після Другої світової війни, про своє враження від українців. Вона любить Україну, але їй не подобаються українці, бо вони "не хочуть працювати; жебраки, які тільки думають про те, як виманити у когось копійку". Прикро було слухати, хоч певною мірою вона також говорила правду. Але не всю! Алогічним видається: людина з вищою освітою (здобула ж її!) чомусь не хоче працювати в Україні, а їде за кордон. Там вона працює, звісно, не за фахом, а виконує переважно найчорнішу роботу, гаруючи з ранку до вечора за низьку платню (порівнюючи з місцевим населенням). Виявляється, що робить вона це задля сім'ї, задля дітей, яких хоче не тільки нагодувати й одягти, але й дати їм освіту. Жінка з вищою чи середньою спеціальною освітою залишає на старших батьків дітей і виїжджає до Італії, Іспанії, Греції ... доглядати хворих літніх людей, чужих дітей, прятати чужі мешкання... Причина такого стану речей, очевидно, не у лінощах, а в іншому: інженер, учитель, робітник, вчений, викладач неспроможні в Україні чесною найсамовідданішою і найвиснажливішою працею заробити на нормальне життя родини. Це факт. Мало того: факт національної трагедії геноциду народу. Зменшення населення більше як на 2 млн. у мирний час лиш констатується, але не ставиться в державі як одне з найголовніших, питань – адже йдеться про фізичне існування нації. Наші вродливі, розумні, роботящі жінки виїж-

джають з України, виходять заміж за іноземців. Народжуючи дітей, вони збагачують генофонд інших народів, збіднюючи український. Жінки, їдучи на заробітки, залишають без материнської опіки, ласки власних дітей, аби заробити гіркий гріш для оплати житла старим батькам і дітям, для навчання синів і доньок. Причому не бачать перспективи, де їх діти після закінчення студій влаштуються на роботу. Дітей, які виростають без матерів, окрадено, позбавлено однієї з найголовніших засад виховання – любові. Під живий організм народу закладено потужну бомбу уповільненої дії – деградація і затухання. Це одна із небезпечних сучасних форм прихованого геноциду.

Тому перше, ніж ганити одне одного, не слід ні на секунду забувати про те, що наше суспільство – пострадянське. Тобто скалічене, хворе. Начебто всі це розуміємо. Водночас не шкодуємо слів ганьби (подібно до того, коли б неповносправну людину на милицях примушували брати участь у марафонських перегонах разом із здоровими спортсменами).

Некоректним і неправильним є протиставлення "провідники – народ", оскільки провідники – той же народ. І знову ж таки виникає ще одна проблема. Українських патріотів, свідому і здібну частину українського люду, протягом століть колоніальної підпорядкованості цькували, обстрілювали, звільняли з посад, зрештою, фізично винищували. На українську еліту полювали, як на дикого звіра.

Отже сьогодні ми не маємо і не можемо мати кількісно достатньої елітарної частини суспільства, котра спроможна була б стати провідниками народу. Закономірно, що влада в Україні – не українська. Відтак зрозуміло: вона не провадить і не зацікавлена провадити політику вигідну для держави, для корінного народу, його культури (чого варта була новорічна телепрограма 2003 р., котра перевершила цинізмом навіть радянські часи – жодного українського слова! А святкування урядових нагороджень у січні 2003 р.: нагороджених за заслуги перед Україною вітає одіозний російський співак Кобзон і т.д.)

Загальновідомо, що в будь-якому суспільстві повинно бути не менше 4% еліти – людей, які жертвовно працюють на реалізацію

національної ідеї, що включає в себе не лише створення держави (як самоціль!), а держави – як інструмента для економічного, політичного, культурного розвитку. Менше число таких людей приречене бути лише сектою, відокремленою, маловпливовою, неспроможною перебрати владу.

Звідси випливає, як наслідок, новітня неволя, коли людськими думками, вибором, вчинками маніпулюють з допомогою грошей, - бідність. Що бідніше населення, тим легше і з меншими затратами можновладці досягають своїх цілей. В таких умовах страх визначає і диктує вчинки. Страх паралізує активну політичну позицію:

- підприємців, які перебувають під пильним оком державної податкової інспекції, що рішуче виконує вказівки адміністрації;
- інтелігенції, що ризикує втратити низькооплачувану, але все-таки роботу;
- політиків, на яких навішують яких хочете ярликів, розповсюджують явну брехню, яка спрацьовує в умовах всезагальної підозри і недовіри, зрештою існують ще й автокатастрофи, раптові серцеві напади і т. п.

Матеріальна вбогість 90% українського населення тягнеться, звісно, з радянських часів. Однак за останнє десятиліття бідність стала однією з визначальних рис українського соціуму. Приватизація як необхідність нормального розвитку господарства перетворена на інструмент обкрадання народу, держави, тотальне безробіття, відтак зубожіння. Економічні реформи скеровані головним чином не на розвиток малого і середнього підприємництва – підвалені стабільності держав, – а на дикий капіталізм XIX ст. – безконтрольне панування величезних галузевих монополій. Матеріальні нестатки підсилюються духовним поруйнуванням. Більше 70 років войовничого атеїзму виробили особливу категорію – homo soveticus. Людей змалечку насильницьки "визволяли" від внутрішніх людських законів, християнських моральних принципів. Ця вбогість – такого рівня й розмаху, якого не зазнавали народи всіх історичних часів.

Чи є шанс вибратися з цієї страшної прірви – неволі? Звичайно, є. Але то не дорога взаємних образ, зневаги і шельмування. При-

Тарас ШЕВЧЕНКО

КНЯЖНА

ПОЕМА

(Уривок)

Зоре моя вечірняя,
Зійди над горою,
Поговорим тихесенько
В неволі з тобою.
Розкажи, як за горою
Сонечко сідає,
Як у Дніпра веселочка
Воду позичає.
Як широка сокорина
Віти розпустила...
А над самою водою
Верба похилилась:
Аж по воді розіслала
Зелені віти.
А на вітах гойдаються
Нехрещені діти.
Як у полі на могилі
Вовкулак ночує.
А сич в лісі та на стрісі
Недолю віщує.
Як сон-трава при долині
Вночі розцвітає...
А про людей... Та нехай їм,
Я їх, добрих, знаю.
Добре знаю. Зоре моя!
Мій друже єдиний!
І хто знає, що діється
В нас на Україні?
А я знаю. І розкажу
Тобі; й спать не ляжу.
А ти завтра тихесенько
Богові розкажеш.

гадую: під час експедиції в Іванківський район (Чорнобильська зона) одна з моїх респонденток сказала: "Ми не жили. Ми блазнювали. Людина повинна бути з Богом". Усвідомлення понадцінностей, поза сумнівом, викличе потребу власної еліти, реалізації як окремої особи, так і всієї нації. Шлях непростий, але він провадить до світла із темряви, в якій покищо перебуває наш край.

ЖІНОЧІ ПОРТРЕТИ УКРАЇНСЬКОЇ ІСТОРІЇ

Л. Світличній.

Ти всім, чим лиш могла, була мені:
Була Великоднем і буднем,
Гарантом “будем-перебудем”,
Була розсинкою на камені

І каменем – твердим корундом.
А руки, тугою заламані, –
Немов чаїні два крила мені
Над дуроломом велелюдним.

Була зигзицею і Ладвою,
Живицею на рану, владою –
Єдиною на вся і все.

І ким Тобі – не знаю! – бути ще,
Коли круте житейське нуртище
Нас чорторями несе.

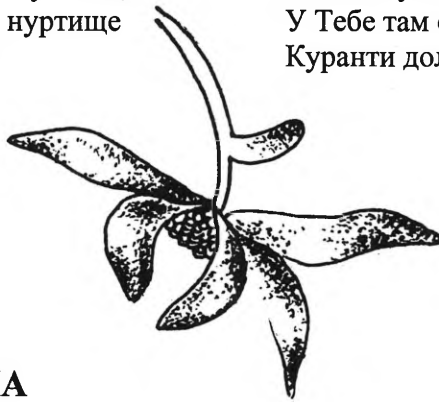
Тебе нема, а я живу Тобою.
Живу Тобою, а Тебе – нема.
Вдивляюся, вслухаюся – дарма:
Я – тут, Ти – там. Тебе-мене надвоє.

Розполовинили. Оглушить ніч-пітьма,
Осліпить гамір-день до крику-болю,
Обступлять безголовою юрбою
Личини явищ і речей обман. –

Без сенсу, без душі, без правди-суті...
Дні порожнисті, дні судомно-скуті.
Та хто їм, підлим, вірить? В лад і в такт

У мене тут півсерця, а півсерця
У Тебе там єдиним ритмом б’ється.
Куранти долі! Так – і тільки так.

Іван Світличний

ЛЕОНІДА СВІТЛИЧНА

Леоніда Світлична. Дружина Івана Світличного, подруга і дорадниця цілого грона поетів і літераторів, політичних діячів і просто гарних людей, яким пощастило знати її. 2 квітня 2004 їй мало виповнитися 80... Не дожила до свого вісімдесятилітнього ювілею.

Доля вперто не давала їй відзначати “круглі” дати”. Ні в її особистому житті, ні в житті родинному. Всі свята, які могли б святкувати, коли були молоді, понівечив ГУЛАГ.

Тільки “срібне” весілля відзначили разом на засланні. Та ще всі ті дні, коли, привезла хворого, скаліченого чоловіка додому і разом з ним затискала уста від неймовірного болю, що немов би відчувала разом з ним.

Проте залишилася вірною великому призначенню, і завдяки їй маємо сьогодні збережені і видані поезії Івана Світличного і його листи, завдяки їй маємо чудову збірку “Доброокий”. Не тільки про Івана Світличного, а про час боротьби і болю, час страху і зради, час перемоги над страхом. Про це мріяла написати свою книгу і майже закінчила працю над нею під попередньою назвою “Люди із страху”.

Відійшла від нас 18 грудня.

Її поховали на Байковому кладовищі поруч з Іваном і душі їх тепер поруч навічно.

Була інженером, викладачем, залишиться у пам’яті наступних поколінь мужньою жінкою, людиною, вчителем.

Катерина Немира

ІСТОРІЯ “ХОДІННЯ В НАРОД” НАРОДОЛЮБКИ НАДІЇ СОХАНСЬКОЇ

У знаменитому «ходінні в народ», яке розпочалося наприкінці 1873 р., виявилася уся жіноча вдача, прагнення до корисної роботи, вірність та самовідданість обраній справі, ініціативність та самостійність у прийнятті рішень. Здобувши освіту за кордоном чи вдома, жінки обіймали посади сільських учительок, фельдшерниць, акушерок і, виконуючи серед народу свої фахові обов'язки, одночасно вели політичну й соціальну пропаганду.

В історії народницького руху 60-80-х рр. унікальне місце посідає народолюбка та письменниця Надія Соханська.

Надія Соханська (1825-1884) з роду Лохвицьких, яка отримала виховання в Харківському інституті шляхетних дівчат, практично не відома українському народу своїм «ходінням в народ». Хоч і не були реалізовані її прекрасні пляни щодо просвіти народу, піднесення його матеріального становища, але повернення українському народові історії її «ходіння в народ» буде найкращим пам'ятником письменниці та справжній жінці.

Свою надзвичайну любов до простого народу та велике бажання організувати братства і сільські банки з веління долі Надія Соханська реалізувала на Волині в селі Яполоть Рівненського повіту. Щоб уявити собі, які надзвичайні зусилля були докладені Н. Соханською для реалізації її добродійних плянів, слід перш за все звернутися до опису місцевості та села Яполоть, зробленого О. А. Кудринським в «Киевской старине» за 1900 р.: «Село Яполоть розташоване в найглухішому куточку Рівненського повіту Волинської губернії. Ліси і болота колись оточували Яполоть з усіх боків. Селяни, займаючись рільництвом, вивезенням дров та промислами, привели до знищення лісів, збіднення ґрунтів. Зростаючи з кожним роком пустирі та піщані зарості додали місцевості сумного вигляду. До найближчого міста – 50 верств, до губерньського – двісті. У цьому відірваному, занедбаному куточку дивним способом під час кріпосництва зійшлися інтереси восьми помі-

щиків, що одночасно володіли селом і зазіхали на підневільну працю місцевого селянства. Якщо майбутній історик місцевого краю побажає знайти після Яполоті місцевість, де б умови селянина були ще гірші, то, сумнівно, щоб його пошуки увінчалися успіхом». Доля не могла запропонувати іншого місця, на якому б так безжалісно розбилися кращі народницькі пляни Надії Соханської.

Історія «ходіння в народ» Н. Соханської розпочалася в 1865 р., коли священник села Яполоть надіслав звернення І. С. Аксакову до його видання «День» та просив благодійників допомогти місцевому селянству направити православну церкву. Священник повідомляв також, що в селі засноване братство, яке теж потребує допомоги. На основі історичних документів було встановлено, що яполотське братство не було засноване в 1861 р. і що опис священником братства був розрахований на те, щоб зацікавити благодійників селом Яполоть.

Серед перших, хто відгукнувся на лист священника, була Варвара Соханська, – 75-річна поміщиця села Макарівки Ізюмського повіту Харківської губернії та її донька Надія. Вони надіслали на направу церкви 25 карбованців. У невеликому листі, написаному з цього приводу священникові села Яполоть, Варвара підтримала потребу відродження православної церкви в південно-західному краї та повідомляла, що благодійники відгукнулися зі всіх кінців Російської імперії. У серпні 1865 р. в селі Яполоть, з ініціативи священника, були організовані збори біля церкви, на яких зачитали селянам лист Соханських та запропонували створити братство, включивши братчицями Варвару, Надію та інших благодійників.

Все піклування про братство та листування з селянами через хворобу Варвари взяла на себе Надія Соханська. У своєму листі-відповіді селянам від 13 липня 1866 р. вона писала: «З великою радістю дізналася я про добру справу, що починається у вас, – заснування братерства. Знамениті братерства, що

складалися поступово та живили собою міцну народну силу православ'я української і литовської Русі, зробили багато у свій час для краю. Вам прийшла гарна ідея. Важливо тільки, щоб ця іскра не згасла. Ваш край, що довгий час знаходився у владі поляків, і тепер вимагає допомоги з боку істинно православних людей, що, звичайно, відгукнуться, як тільки дізнаються про улаштування братерства. Дуже бажаю бачити вас усіх, дорогі яполотці, і буду, можливо, у вас восени».

Мати Надії Варвара Соханська, не зважаючи на свій поважний вік, була жінкою ініціативною, цікавилася народництвом та брала діяльну участь у справах, що стосувалися народного побуту. Вона й склала статут братства, яке мало сприяти поширенню освіти серед народу, утвердженню православної віри, створенню шкіл. В дванадцятому пункті статуту передбачалося будівництво сільського училища та допомогової каси.

Із самого початку Надія взяла надзвичайно активну участь в організації братства, вона відправила тисячі листів своїм знайомим, друзям з проханням підтримати братство. Нею були написані красномовні «прохання» до періодичних видань. І Н. Соханська не помилилася у своїх сподіваннях. У відповідь на свої звернення вона отримала добродійні внески на суму 5,000 карбованців. Для глухого бідного села такий капітал був чимось надзвичайним. Радість переповнювала Надію, і вона вирішила особисто їхати на Волинь, щоб передати гроші та ознайомитися зі справами братства. У своєму листі від 1 травня 1866 р. до І. Аксакова, який цікавився південно-західним краєм і з яким Н. Соханська була в постійному листуванні, вона писала: «Товариство довірило ці гроші моєму імені і моєму слову, а нікому іншому. Я повинна відповідати за вірний ужиток їх до тієї мети, для котрої ці гроші пожертвовані».

Восени 1866 р. Надія разом з матір'ю (78-річною жінкою!) приїхала в Яполоть. Зупинившись у священика, вона детально ознайомилася зі справами нового братства. Під час свого перебування на Волині Надія їздила до сусідніх сіл, розпитуючи про все, беручи участь у розв'язанні проблем найбільш важливих,

записувала поліські пісні, прислів'я та закликала всю інтелігенцію серйозно зайнятися дослідженням подільського краю. Вона піклувалася про школи, опитувала учнів та радила вчителям вести щоденники, надсилаючи їх до Макарівки. Але найбільше Соханська цікавилася заснуванням братства в Яполоті.

Документи свідчать, що під час першого сходу братства юрба селян попросила у Соханської гроші «на свою бідність», а якийсь місцевий селянин подав їй з цього приводу прохання. У «доброї пані» не вистачило духу відмовити, і вона роздала селянам «недільного» (зібрання відбулося в неділю). Це було великою помилкою в історії заснування братства: наступного дня юрба прохачів майже подвоїлась, прийшли селяни із сусідніх сіл, до яких прийшла звістка про надзвичайну благодійність «української пані». До членів братства були відразу включені всі благодійники (до 40 прізвищ), але не було в списку ні одного представника місцевої інтелігенції, що і визначило майбутню нещасливу долю братства.

Між тим, статут товариства, ходив різними адміністративними установами та був повернений місцевому священику для доопрацювання. І хоч Надія Соханська зверталася в листах до братства, священик так нічого і не зробив, щоб офіційно оформити існування братства. В одному зі своїх чергових листів до священика вона писала: «Доки мені чекати звісток про нього? Чи зроблено те, що я просила? Якщо вам, панотець, немає можливості зайнятися статутом, то невже в селі не знайдеться грамотної людини, яка б переписала статут і надіслала б його принаймні мені? Яке нещасття! Коли ви мене записали в число братчиць, я перехворіла душею за південно-західний край і думала, що ви самі не відмовитесь від якої-небудь роботи, а тепер із подивом бачу, що ви сподіваєтесь тільки на мене і чекаєте, щоб я знову приїхала у ваш далекий край. Але по здоров'ю не можу. Водночас я пишу волинському губернатору і прошу допомогти вам».

Ідеалістичні звернення народолюбки Соханської були даремними. На цьому офіційна справа зупинилася і далі розвитку не мала.

Закінчення в наступному числі.

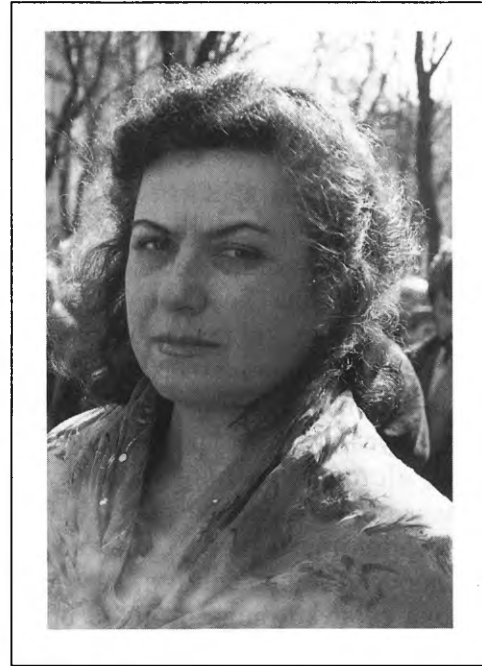
СЛОВО НА БАРИКАДАХ

Був жовтень 1990 року – розпал студентського голодування. 100-тисячна колона молоді прямувала до стін Верховної Ради України, щоб заявити свої вимоги до влади, яка ігнорувала двотижнєве голодування. Попереду, пліч-о-пліч з українськими дисидентами, поетами й письменниками, йшла жінка в чорному вбранні з білою пов'язкою на чолі.

Забовваніли постаті озброєних ОМОНівців, які перекрили дорогу до майдану перед Верховною Радою. “Сюда нельзя” – перейняв колону один з них. “Що ви робите, хлопці, – кинулася до нього жінка, – Кому ви служите? Кого ви охороняєте? Банду злочинців, що засіла в цих стінах? Від кого? Від цих дітей?” ОМОНівці розгубилися всього на мить. Цього було достатньо, щоб студенти прорвалися крізь ланцюг озброєної охорони під самі двері Верховної Ради. Через кілька днів під тиском молоді і депутатів із групи “Народна Рада” було прийнято рішення задовольнити вимоги студентів.

Матір'ю-хоронителькою, що провела студентів через ОМОНівські кордони, була народна артистка України, лавреат Шевченківської премії Ніла Крюкова. Хоча тоді, усі 12 днів у таборі голодуючих, вона була перш за все патріоткою, якій боліла доля її землі і її народу. Боліла не на словах, а в самому серці.

Ніла народилася під гуркіт гармат, коли німці відступали з її рідного села Попівки на Кіровоградщині. “Тому, мабуть, така неспокоїна і непокірлива”, – говорить вона. Батько не повернувся з війни, а мати 50 років мовчки пропрацювала в колгоспі. Мовчали і дядьки, тітки, сусіди, лиш пошепки згадуючи голодомор 33-го чи родичів, яких забирали у 37-му “за політику”. Потім мама не раз дорікатиме доньці, мовляв, навіщо їй та політика, вона ж жінка, артистка, людина мистецтва. А вона, напевне, і стала артисткою, і пішла в політику для того, щоб мати змогу сказати все, про що її народ змушували мовчати десятиліттями, а то й віками.

Ніла Крюкова.

(Світлина зроблена під час похорону Вячеслава Чорновола в Києві 29 березня 1999 р.)

Перший політичний протест Ніли Крюкової визрів іще у шкільні роки. Як згадує сама артистка: “На лекції історії розповідали про завоювання Єрмаком Сибіру. Довго вчителька розхвалювала хоробрість та героїзм Єрмака, його вдалі битви й підкорення десятків племен і народів. Для мене це було незбагненно: навіщо знищувати тисячі людей тільки за те, що вони не схожі на російську народність і незалежні. Про це й запитала тут же вчительку. Якою була її реакція – зрозуміло. Мене ледве не вигнали з класу”.

Відповідь на ці та інші непрості запитання з історії рідного народу Ніла Крюкова знайшла дещо пізніше, коли потрапила до театру “Слово” при Спілці письменників. Там вона близько познайомилася з Григором Тютюнником, Олесем Гончаром, Ліною Костенко, Борисом Олійником, Миколою Вінграновським, Іваном Драчем, Дмитром Павличком, значно пізніше відкрила для себе поезію

“розстріляного відродження”. “Наче пелена з очей спала”, – згадує Ніла. І це слово правди з того часу стало її найміцнішою зброєю в боротьбі проти брехні і лицемірства, залякування і приниження людської натури.

Пізніше, коли 1987 р. вперше потрапить до Канади, вона відкриє для себе і Грушевського, і Винниченка, і багатьох інших “заборонених”. А коли через рік їй знову випаде побувати за океаном, вона привезе ці книги в Україну, привезе сміливо і відчайдушно, як це могла зробити тільки вона. На радянській митниці усіх артистів обов’язково перевіряли на наявність “антирадянщини”. Коли черга дійшла до Ніли і митник став ритися в її речах, відкладаючи вбік “заборонені” книжки, вона на очах у колеги Галини Менкуш відбирала непомітно з тієї купки томики Стуса, поетів “розстріляного відродження”, «Історії України-Руси» Грушевського і ховала під своє широке пальто. Ці видання і досі зберігаються у неї на книжкових полицях, як дорогий серцю спомин.

Вона свідомо йшла в бій за правду, незважаючи ні на які заборони і перестороги. Така вже її натура – сильна, чесна, безкомпромісна. Вона знала, на що йшла, коли 1981 р. разом із Галиною Менкуш підготувала моновиставу за поемою Ліни Костенко “Маруся Чурай”. За тиждень до прем’єри її почали тягати по різних, схожих більше на судилища за наперед відомим сценарієм, “художніх” та “літературних” радах, намагаючись в’яснити, “хто її напоумив читати цей твір, хто навчив так розставляти акценти”? Прем’єру спробували заборонити, тоді перенесли виступ із філармонії до будинку культури заводу “Арсенал” (мовляв, прийдуть двоє-троє глядачів, бо хто ж з робітників цікавиться поезією, але ніхто за кордоном не зможе звинуватити керівництво у тому, що забороняють Ліну Костенко). У день прем’єри з «верхів» надійшов наказ: не допустити зриву. І Ніла Крюкова читала “Марусю” в залі “Арсеналу”. Але, попри побоювання, зал виявився заповненим вщерть: прийшли усі, хто мав квитки у філармонію, прийшли студенти, робітники, і – через одного – в залі виднілися непорушні широкі спини працівників КДБ. А

після вистави публіка влаштувала своєрідну акцію протесту, єдино можливу в тих умовах: протягом півгодини люди стояли і мовчки аплодували. І ці плескання в долоні лунали, як постріли, як ляпаси в обличчя системі.

Були в цій історії і справжні ляпаси. У той момент, коли в “Арсеналі” йшла вистава, Ліна Костенко приїхала до філармонії, викликала директора і сказала йому: “Вийдіть на світло, я хочу подивитися, ви людина чи провокатор”, – а тоді навідліг ударила його по обличчю. Це було небаченою сміливістю! Зчинився скандал, Ліну Костенко притягли до суду. У пресі з’явилися повідомлення, що “две украинские буржуазные националистки Лина Костенко и Нила Крюкова подготовили в Киеве 29 января националистическое восстание и приехали главари со Львова” (“дві українські буржуазні націоналістки Ліна Костенко і Ніла Крюкова підготували у Києві 29 січня націоналістичне повстання і приїхали верховоди зі Львова”). На суді Ліну Костенко запитали, за що вона “дала пощечину должностному лицу” (...“дала поличника відповідальній особі”). Вона з гідністю відповіла: “це не повна правда, я дала не одного ляпаса, а три: за Марусю Чурай, за Нілу Крюкову і за себе”.

Слідство тривало три місяці, а тоді все з невідомих причин затихло. “Можливо, вплинула трагедія, що сталася з режисером вистави Прокопом Пасекою, – пригадує Ніла. – Його так затягли по всіх «товариських» судах і судилищах, що за три місяці він просто згас і помер. Закінчилося все тим, що мене викликали у філармонію і ні з того ні з сього вручили медаль “За трудовую доблесть», але «Марусю» читати заборонили».

І все ж вона прочитає “Марусю Чурай”, по-справжньому, у Колонному залі філармонії. Але станеться це лише 1987 р., коли Ліну Костенко висунуть на здобуття державної премії імені Шевченка.

Ніла Крюкова вперше винесла на велику сцену і Шевченкове “І мертвим, і живим”. Незважаючи на те, що твір був у кожному “Кобзарі”, у шкільній програмі, читати зі сцени його забороняли – щоб знову, не дай Боже, не «порозставляти правильні акценти».

Але 1988 р. під час фестивалю “Від серця Європи до серця України” трапився такий випадок. “Зупинилися ми в Черкасах, на стадіоні зібралось багато людей, іноземні гості, урядова делегація, – згадує актриса. – Борис Шарварко, режисер концерту, питає мене: що будете читати? А я кажу: “Уривок із “Катерини”. Він сказав ведучій. А тут я дивлюся, на стадіоні відбувається театралізоване дійство: ідуть біговою доріжкою кріпаки, Шевченко серед них, по боках – жандарми на конях. І тут один кінь зупиняється просто перед урядовою трибуною, піднімає хвоста і, вибачте на слові, залишає кізяки. Над стадіоном зависає тиша, ніхто не знає, що робити. Актори, що грали кріпаків, і Шевченко серед них, зупинилися. Куди ж іти далі по кізяках? Нарешті викликали прибиральника, прийшов інвалід із однією рукою. Страшно було дивитися, як він, притримуючи культею совок, у мертвій тиші трибун намагався вигребти ці кізяки. І коли після цього почали оголошувати мій виступ, я, перекрикуючи ведучу, оголосила сама: “І мертвим, і живим, і ненародженим...” Беручи до уваги все, що відбулося щойно перед тим, ці слова набули особливого звучання. Усі все зрозуміли, офіційні особи аж стрибали навколо, але причепитися не могли – Шевченко.”

А через рік, коли Ніла Крюкова сама була удостоєна найвищої державної премії імені Т.Шевченка і мала виступати в Палаці культури “Україна” – головній офіційній сцені держави, – вона поставила умову: читатиме “І мертвим, і живим”. І вона добилася свого – вперше полум’яні шевченкові рядки пролунали на всю Україну з офіційної сцени.

Взагалі, все життя Ніла Крюкова йшла проти течії, утверджуючи своє розуміння правди життя, істини і віри. Їй забороняли читати Т.Шевченка, В.Симоненка, забороняли згадувати Є.Плужника, В.Стуса, інших поетів покоління “розстріляного відродження” та шістдесятників. А вона читала, словами великих поетів стукаючи у серця людей. І так, як читає того ж Шевченка Ніла Крюкова, досі ще не читав ніхто. А коли вона починала павличкову молитву до Тараса: “Отче наш, Тарасе всемогутній, що створив нас генієм своїм на моїй землі, як правда, суцільний, б’ючий у не-

Тарас ШЕВЧЕНКО

**І МЕРТВИМ, І ЖИВИМ,
І НЕНАРОДЖЕНИМ
ЗЕМЛЯКАМ МОЇМ
В УКРАЇНІ І НЕ В УКРАЇНІ
МОЄ ДРУЖНЄЄ ПОСЛАНІЄ**

І смеркає, і світає,
День божий минає,
І знову люд потомлений
І все спочиває.
Тільки я, мов окаянний,
І день і ніч плачу
На розпутьях велелюдних,
І ніхто не бачить,
І не бачить, і не знає –
Оглухли, не чують;
Кайданами міняються,
Правдою торгують.
І господа зневажають, –
Людей запрягають
В тяжкі ярма. Орють лихо,
Лихом засівають,
А що вродить? побачите,
Які будуть жнива!
Схаменіться, недолюди,
Діти юродиві!
Подивіться на рай тихий,
На свою країну,
Полюбіте щирим серцем
Велику руїну,
Розкуйтеся, братайтеся!
У чужому краю
Не шукайте, не питайте
Того, що немає
І на небі, а не тільки
На чужому полі.
В своїй хаті своя правда
І сила, і воля.

/ /

правду, наче дзвін...”, а потім останні рядки «Да святиться між народами твоє ім’я. Амінь» підхоплювала капела бандуристів: “Реве та стогне Дніпр широкий”, – люди піднімалися в залі з місць. І, напевне, в той момент піднімалися з колін і їхні душі. “Хто скаже слово, яке б дорівнювало слову Ніли Крюкової? Слово її йде з глибини душі. Вона читає, як

співає”, – говорив про її виступи Олесь Гончар. Вона скрізь була попереду, з концертами об’їздила всю Україну, не цураючись ні великих міст, ані маленьких сіл. Коли 1986 р. сталася аварія на Чорнобильській АЕС, Ніла Крюкова однією з перших поїхала туди виступати перед ліквідаторами.

Була вона попереду і напередодні та в перші роки нашої незалежності: і під час перепоховання В.Стуса, Ю.Литвина та О.Тихого, і в лавах Ланцюга злуки, і під час студентського голодування. І не раз доводилося знову йти на барикади. Коли 20 серпня 1991 р. на учасників мітингу, що зібралися тоді ще на Площі Жовтневої революції, посунули лави міліціонерів, Ніла Крюкова кинулася до них навперейми: “Хлопці, брати мої, звертаюся до вас, я заклинаю вас, я прошу вас, зупиніться! Не бийте цих людей, не йдіть проти совісті. Будьте з нами. А будете бити – бийте мене першу”. І шеренга зупинилася. А за кілька днів на цьому ж майдані уже десятки тисяч людей вітали проголошення Незалежності. Власне, в тому, що ця незалежність настала, є велика частка і її невтомної, невичерпної енергії і фанатичної віри у високе покликання людини і біль за долю свого народу.

1995 р. Ніла Крюкова балотувалася у народні депутати до Верховної Ради України. “Двадцять п’ять років я працювала в мистецтві, але в час всевладдя мафії, шахрайства, байдужості, на жаль, моє мистецтво безпорадне. Політики повинні розмінувати це мінне поле, навіть якщо це занадто ризиковано. Я свій вибір зробила – тепер слово за вами! Підтримайте тих, хто присвятив себе Україні, а не Україну – собі”, – писала вона у зверненні до своїх виборців. І вона тоді виграла вибори, набагато випередивши свого найближчого суперника. Але результати виборів були сфальшовані, їй не вистачило 0,5% голосів, щоб увійти до Верховної Ради. І все ж вона перемогла: оті передвиборчі розмови з простими людьми, – по кілька десятків, а то і

сотень щодня, від будинку до будинку, від квартири до квартири, від серця до серця – не минули даремне ні для самої артистки, ні для тих, кому вона подарувала промінчик віри в себе, у свій народ, допомогла позбутися комплексу меншовартості, що пригинає до землі, формує психологію “меншого брата”. “Тотальна байдужість – це найстрашніше, до чого не можна опускатися”, – переконана вона.

Ніла Крюкова ніколи не належала до тих артистів, які лукавлять, що їхнє мистецтво – поза політикою. “У кожної людини повинна бути громадянська позиція”, – каже вона і всім своїм життям утверджує права людини мати таку позицію. Минулого року разом із Ніною Матвієнко та тріо “Золоті ключі” вона об’їздила південь, схід і центр України з програмою “Мамина пісня”. Там і пісні були, і поезія, і рідне слово. Згадує вона і проєкт “Нехай святиться ім’я твоє”, коли десять заповідей Божих знайшли своє втілення в пісні. Але артисти цю ідею переосмислили по-своєму: вони не просто читали заповіді і співали пісні, а взяли Шевченкові Псалми Давидові, поезію Ліни Костенко, і тоді й пісні зазвучали зовсім по-новому.

Сьогодні в репертуарі Ніли Крюкової 17 сольних програм. Є гумор, є сатира, є палке поетичне слово. Правда, й досі її не часто зустрінеш на офіційній сцені – там сьогодні панує інша музика, інші правила гри. Але вона не втрачає жодної можливості зустрітися зі своїм слухачем: на літературних вечорах, у школах і в університетах, а нерідко і – на мітингах, на барикадах. Таке вже українське сьогодні. “Багато хто з моїх колег, друзів, співвітчизників сьогодні розчарувався, зневірився, опустил руки. Але буду боротися до кінця з українською антидержавницькою тоталітарною владою за майбутнє моїх дітей і онуків. Підбиваючи підсумки у житті, важливо мати право сказати собі: *я зробила все, що було в моїх силах*”.

З книжки "Листи так довго йдуть..." (Київ, 2003 р.)

Наталка ПОКЛАД

ЛИСТИ ПРИХОДЯТЬ ТОДІ, КОЛИ ЇХ ЧЕКАЮТЬ

Для багатьох моїх сучасників Леся Українка не просто хрестоматійна українська письменниця, а людина дорога, яка з юних літ давала нам незабутні уроки моральних та естетичних вартостей.

Радіючи кожній українській книжці, яка сьогодні з'являється чи то в Україні, чи за її межами, подвійно радіємо, коли це – публікація листів, та ще й тих, що донині вважалися втраченими, – листів із архіву Лесі Українки та її родини. Так, дива в нашому грішному світі ще, на щастя, трапляються.

Дорогоцінні рукописи – понад тисячу кореспонденцій (справжнє дзеркало часу!) – зовсім випадково виявила у фондах славнозвісного празького Климентинум – Слов'янської бібліотеки при Національній бібліотеці Чехії, яку називають одним із найвеличніших світових храмів Книги, – невтомна дослідниця Анастасія Копшилова під час одного зі своїх безконечних проникнень за численні стелажі з друкованими фоліантами.

Справді, майже детективна, таємнича історія архіву родини Косачів – і щасливе

завершення: вихід його із забуття. Хтось, намагаючись врятувати неоціненні аркуші, півстоліття тому заховав їх сюди. Божим промислом не вивезені вони до Москви, не згоріли під час воєнних бомбардувань, не були байдужо розтерзані якимсь новітнім варваром.

Союз Українок Америки одразу розробив програму "Епістолярна спадщина Лесі Українки та її родини". Був створений комітет, до якого ввійшли Почесна членка Союзу Українок Америки Іванна Ратич, голова Союзу Українок Америки Ірина Куровицька та головний редактор журналу "Наше Життя" Ірена Чабан, яка очолила комітет. На здійснення проєкту пані Іванна Ратич подарувала 10 тисяч доларів.

...І ось у чудовому залі Національної Спілки письменників України в Києві 22 лютого відбулась презентація щойно виданої книжки "Листи так довго йдуть... Знадоби архіву Лесі Українки в Слов'янській бібліотеці у Празі".

Урочистий настрій численних присутніх, хвилювання видавців та тих, що працювали над проєктом...

Голова "Просвіти", депутат Верховної Ради України, поет Павло Мовчан, привітавши всіх із виданням чудової книжки, відкрив зібрання. У короткому слові він розповів про сучасну непросту політичну й культурну ситуацію в Україні, про усілякі спроби недругів очорнити наші святині, зламати наш дух і про нагальну потребу відсічі їм.

Так, сьогодні досконалі комунікації допомагають нам спілкуватись, і ми рідко пишемо листи. А в листах людина лишає частинку своєї душі, частинку себе і свого часу. "Саме тому вихід цієї книжки, – сказав Павло Мовчан, – є культурною подією загальнонаціонального значення і навіть більше. Леся Українка постає перед читачем у всій повноті свого гарячого зболеного серця, своєї високости й непокори – як у контексті родини Косачів, так і загалом у контексті своїх сучасників".

А потім почалась щира, багатоплянова розмова. І кожен хотів узяти в ній участь.

Ірина Куровицька у вишуканому й схвилюваному слові представила, головного ре-

дактора журналу "Наше Життя" Ірену Чабан, яка редагувала презентовану книжку, Світлану Кочергу – упорядника листів, автора передмови й приміток до тексту та Оксану Сліпущко – автора післямови. Коротко розповівши про Союз Українок Америки та його справи, пані Ірина сердечно подякувала всім за співпрацю та за чудову зустріч.

Уважно слухали присутні виступ професора д-ра Марти Богачевської, яку в Україні добре знають і шанують. "Ми, союзнянки в Америці, маємо різні політичні погляди, але єдині, що не далися на розкол і zostалися разом. Ми шукаємо спільне між нами – для праці. Не знаю, чи потрібен, як кажете, пане Мовчан, інститут Лесі Українки, – є інститутів доста. Але хочу знати, хто, ризикуючи життям, сховав і зберіг листи Лесі Українки та родини Косачів. Хочу знати, хто сьогодні скористається тим цінним виданням: чи піде воно в школи, інститути – до дітей та науковців. Це не єдине надбання, яким опікується Союз Українок Америки, – ми видали багато корисних книжок..."

Пані Марта з притаманним їй гумором нагадала всім, що, безперечно, найкращі в світі секретарі – це жінки. Отож, сказала вона, і Лесі Українці часто випадало секретарювати на різних зібраннях, і потім вона, не зовсім здорова, мужньо долала горбисті київські вулиці, аби на тих протоколах були поставлені необхідні підписи...

"Мені справді пощастило. Розцінюю як велику честь можливість працювати над цим унікальним виданням, яке стане ще одним кроком на шляху до осягнення генія Лесі Українки, – сказала у своєму виступі Світлана Кочерга. – У 12-томнику творів поетеси є багато суттєвих вилучень – такий тоді був час. І ось нарешті маємо тексти, які будуть доступні всім".

Світлана розповіла, як важко нині ведеться українській мові в Криму, зокрема в її рідному місті Ялті. Недавно в одній українофобській статті прозвучало ехидне запитання: мовляв, коли б нині була жива Леся Українка, як би вона зреагувала на український державний гімн? "Вона беззаперечно була б "за", – сказала переконано С. Кочерга.

*Україна, Київ. На вечорі презентації книжки "Листи так довго йдуть ..."
у залі Національної Спілки письменників України.
Праворуч: О. Сліпушко, С. Кочерга, А. Листопад, М. Богачевська-Хом'як, І. Куровицька,
А. Пашко, Л. Григорович, І. Чабан.*

Професор Валентина Борисенко наголосила, що видання листів Лесі Українки – перша сходинка до незашореного пізнання образу великої Жінки. Маємо сумний факт – відчуження багатьох наших громадян від рідної історії. Але, не знаючи історії, не зможемо будувати держави. У нас тепер є слухна нагода – торкнутися цього видання серцем.

Депутат Верховної Ради України, голова Союзу українок України Ліля Григорович привітала на київській землі гостей із-за океану і відкрила всім невеличку таємницю: це саме вона посприяла тому, аби цю рідкісну книжку видала наша "Просвіта", – і, як бачимо, не помилилась.

Потім головуючий запросив до слова кандидата філологічних наук Оксану Сліпушко, яка писала до видання "Післямову". Вона згадала недавно видану працю Михайлини Коцюбинської "Зафіксоване і нетлінне". Роздуми про епістолярну творчість" (К., 2001), де по-новому поціновано ролі і значення епістолярію загалом. І в зв'язку з виходом книжки "Листи так довго йдуть..." сказала, що виділяє дві важливі речі: перша – знайдені листи будуть досліджені науковцями, друга – це додасть ваги, сили, впевненості українству. Вже кілька років академічний світ чує розмови

про 16-томне видання спадщини Лесі Українки, – і ці розмови постійно супроводжуються згадками про всілякі скрути – паперові, фінансові, поліграфічні. Проте навіть розмови про це тішать: існуюче 12-томне видання доповнять ще чотири томи. Оксана Сліпушко переконано ствердила, що поширену думку, нібито політика псує характери, треба сприймати навпаки: характери псують політику.

Голова УВКР Михайло Горинь розповів про недавню поїздку чималої групи української інтелігенції порубіжними областями Росії. Там живуть громади українців, вони прагнуть контактів, спрагу інформації про життя нашої держави та новини культури. "Помагаймо!" – закликав пан Горинь. А з іншого боку, ось тут, у Києві, не завше чуєш українську мову серед школярів. І коли він недавно запитав дітей: "Чому ж не говорите українською?" – відповідь була: "Бо так говорять лиш у селі". Отаке! Стереотипи живучіші, ніж ми собі думаємо.

Цю саму думку продовжила Валентина Чорновіл, розповівши з великим жалем про київську школу, яка носить ім'я Лесі Українки і водночас у якій вчителі на перервах спілкуються з учнями недержавною мовою. Це і обурливо, і прикро! А коли спитали дітей із 7

кляси, хто з них бував у музеї Лесі Українки, ствердно відповіло лише двоє учнів, із них один – син Валентини. “Тому маємо ще багато й багато працювати, аби зрушити наші справи, – сказала доповідачка. – Розумію, яку велику й складну роботу ви виконали, видавши книжку, – бо сама недавно готувала до друку том праць В'ячеслава Чорновола. Тому хай вам щастить, і хай щастить книжці!” – завершила виступ Валентина Чорновіл.

Як завжди запально, темпераментно промовляла поетка з Луганщини (Краснодон) Антоніна Листопад і прочитала чудового вірша. І всім на мить здалося, що справді душа Лариси Петрівни Косач десь тут, серед при тихлого залу...

Про сумну, трагічну річ – руйнацію українського села, руйнацію української родини – говорила письменниця Софія Майданська. Привітавши видання листів родини Косачів, вона спитала: а коли ж нарешті буде в нас повне видання творів і Тараса Шевченка, й Івана Франка, й Лесі Українки? Коли зможемо пізнати свої скарби – без купюр, вилучень? І хто, зрештою, сьогодні їх видасть?

Дуже цікавим був виступ д-ра Сергія Білоконя, який не раз бував за кордоном, знає, як активно підтримує діяспора видання наших науковців. Зокрема вона профондувала і багато його напрацювань (одне з яких було згодом удостоєне Національної Шевченківської премії). “Але ж пора й нам братися за плуга”, – сказав відомий історик. Так, іде зміна поколінь, молодь не завжди всотує в свої душі

дух Шевченка – і в нас, і в діяспорі. І книжка листів, яку нині презентуємо, – саме для молоді. Дуже необхідна програма українського уряду – щодо видань. “Бо стільки ще невідкритого, неоприявленого лежить-чекає по архівах”, – сказав Сергій Білокінь.

Діяспора не раз ініціювала багато важливих для нашої держави справ. Про це слушно нагадав усім депутат Верховної Ради України Генадій Удовенко. Ось і недавно відбулися парламентські слухання щодо наслідків страшного голодомору 1932-33 рр., який кваліфікують як геноцид української нації. Генадій Удовенко подякував голові Союзу Українок Америки Ірині Куровицькій за працю і, зокрема, за це унікальне видання листів Лесі Українки.

Звісно, “Просвіта” старалась, аби книжка вийшла святкова, елегантна. До того ж терміни були дуже стислі. Про роботу над виданням розповів присутнім директор видавничого центру “Просвіта” Василь Клічак. А народна атриска України Галина Яблонська мала нагоду подякувати посестрам із-за океану за підтримку мистецьких програм, присвячених ушануванню пам’яті героїв Крут.

Непомітно минув час. Підсумовуючи цікавий і змістовний вечір, що із святкової презентації плавно переріс у гарячу політичну дискусію (отже, бачимо й розуміємо проблеми), Павло Мовчан від імени всіх присутніх побажав новій книжці щасливої дороги до кожної української душі.

Стане вічністю кожна хвилина
З тих, що так нам сьогодні болять.
Наша пам’ять – велика долина,
Де невидимі храми стоять.

Їх століттями в нас руйнували.
Та сьогодні, і вчора, й колись –
Чим страшніші були ті навали,
Тим величніші храми звелись.

Мурувала ті храми біда.
Кроком Бога відлунюють плити.
І відступить від храмів орда.
І не зможе тих храмів спалити.

Оксана ПАХЛЬОВСЬКА

Долина Храмів. Київ, Радянський письменник, 1988.

OUR LIFE

Monthly, published by Ukrainian National Women's League of America

Vol. LX

MARCH 2003

Editor: TAMARA STADNYCHENKO

FROM THE DESK OF THE PRESIDENT

During the month of February, I was in Ukraine, representing the UNWLA at various meetings and events. From February 17 through 19, I attended the Ukrainian World Coordinating Council Board Meeting held in Kyiv and participated in the proceedings as duly elected member of the UWCC board. Many issues of concern were addressed at this meeting, among them the building of a Commemorative Museum and Monument for the victims of the Great Famine in Ukraine in 1932-1933.

At the meeting, board members also expressed a significant concern about recent proposals that the Russian language be given official second-language status. As Russian is already the dominant language in the media, it was the consensus that a formal adoption of this policy would further diminish the stature of the Ukrainian language. Our language, which has already suffered from repeated indignities under occupying powers, is now threatened by Ukraine's own government.

While in Ukraine, I was accompanied by *Our Life's* editor-in-chief Irena Chaban. Together, we visited all the hospitals that the UNWLA has supplied with medical equipment, from the time Ukraine proclaimed its independence. We also attended the formal presentation of the second edition of *Lysty tak do vho idut*, published by Prosvita. Prosvita's President Pavlo Movchan was emcee at the event, where the generosity of Dr. Joanna Ratyck, who provided the initial funding that made possible both editions of the book, was warmly remembered. On behalf of the UNWLA, I donated copies of the second edition of the publication to learning institutions and libraries throughout Ukraine.

A more comprehensive report of the UWCC Board Meeting and other events and observations in Ukraine will be published in next month's issue of *Our Life*.

In ending this month's report from the desk of the President, I would like to share with you a letter that was recently sent from the UNWLA to U.S. President George W. Bush. It was a letter written shortly after February 1, the day America learned of the sad fate of the space shuttle *Columbia* and its crew.

Dear Mr. President,

On behalf of the Ukrainian National Women's League of America, I am writing to express most sincere condolences to you, our fellow citizens, and to the friends and families of the seven astronauts who perished in space shuttle *Columbia's* tragic accident.

Like most Americans, members of our organization have grown accustomed to the space program over the years. We responded with interest and enthusiasm to the early successes of manned and unmanned space travel, and with excitement when American astronaut Neil Armstrong astounded the nation and the world by walking on the moon. These events inspired and enlightened us, and the promise of future space exploration made all things seem possible.

In later years, like many of our compatriots, we began to view the space program as a normal and ordinary facet of life in America – something to be proud of, but also something that receded into the background as we focused on our own personal and professional interests. We were jolted out of such complacency with the failed launch of the space shuttle *Challenger*, and, for a time, our fascination with the space program and with its heroic participants resurfaced.

As time passed, the fascination waned as we again turned our attention to work and family and social issues that were more immediate and earthbound. Among the weighty issues that concerned us more than space travel was the threat of terrorism, a concern that has preoccupied all of us since the tragic events of September 11, 2001.

Most of us do not know the date that space shuttle *Columbia* was launched, and our knowledge of its scientific mission is cloudy. Yet all of us remember the sad day the *Columbia* and its intrepid crew failed to return to earth. A bright and sunny day turned gloomy and oppressive as we listened to horror-struck news commentators relay the events, and as we viewed images of the disintegrating shuttle. Even more painful to see were the images of the seven astronauts who lost their lives in the service of this great country and in the service of science.

We join the millions of Americans who grieve for these seven men and women who dedicated their lives to exploring the last frontier. But as we mourn them, we recall their noble goals, their commitment to an ideal, and their passionate love of this great cosmos that presents us with so many challenges. And while we contend with earthly matters that often cause us to question humankind's lack of wisdom and lack of compassion, we find comfort and hope in knowing that such men and women exist. It is they who represent the best that humanity has to offer and it is they who inspire all of us to strive to reach for the stars.

Very truly yours,
Iryna Kurowyckyj, President

Good Morning, Miss Ukraine

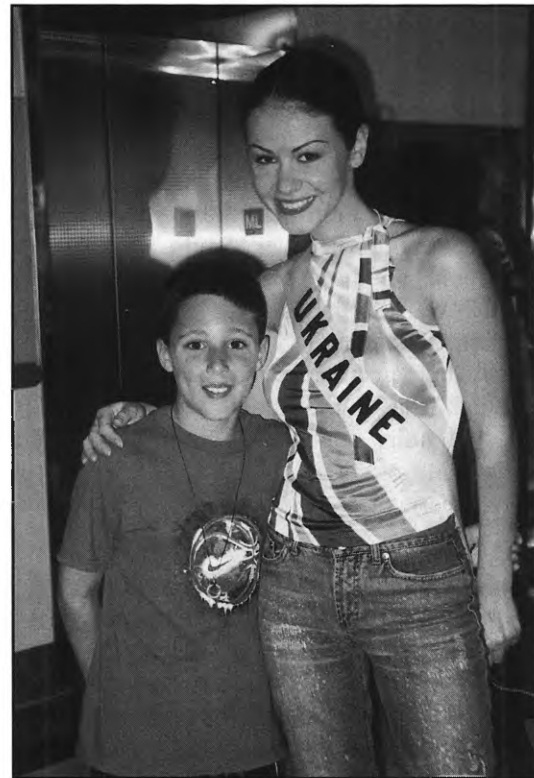
by Annie Buhay

On a recent vacation to Puerto Rico, a Ukrainian-American family from Michigan was sitting poolside, admiring the view of the ocean. Suddenly we noticed a rather large contingent of security guards and FBI agents, roaming the grounds of our peaceful resort. Thinking the worst, we inquired about their presence and learned, to our delight, that there was no threat or danger — the extra security was precautionary protection for the contestants of the Miss Universe Pageant who happened to be staying at our hotel. Among the contestants was Liliana Gorova, representing Ukraine.

Upon hearing the news, our son Nicholas embarked on a mission. He was determined to meet Miss Ukraine, speak with her, and be photographed with her. As the days went by, the contestants were busy with their scheduled activities, and while Nicholas saw many of those representing other countries, he did not see Miss Ukraine.

On the last day of our vacation, while my husband was loading our baggage in the taxi that would take us to the airport, Nicholas and I waited in the lobby, hoping for one last chance to see her. Our vigil was rewarded when a group of contestants emerged from a private dining room, accompanied by security guards. There she was! In a loud voice, Nicholas greeted her in Ukrainian, "Good morning, Miss Ukraine! My name is Nicholas Buhay."

An amazed Liliana Gorova, stopped, looked around, and finally noticed the boy waving to her. She ran past her guards, hugged and kissed Nicholas, and

Nicholas Christopher Buhay with Liliana Gorova, Miss Ukraine.

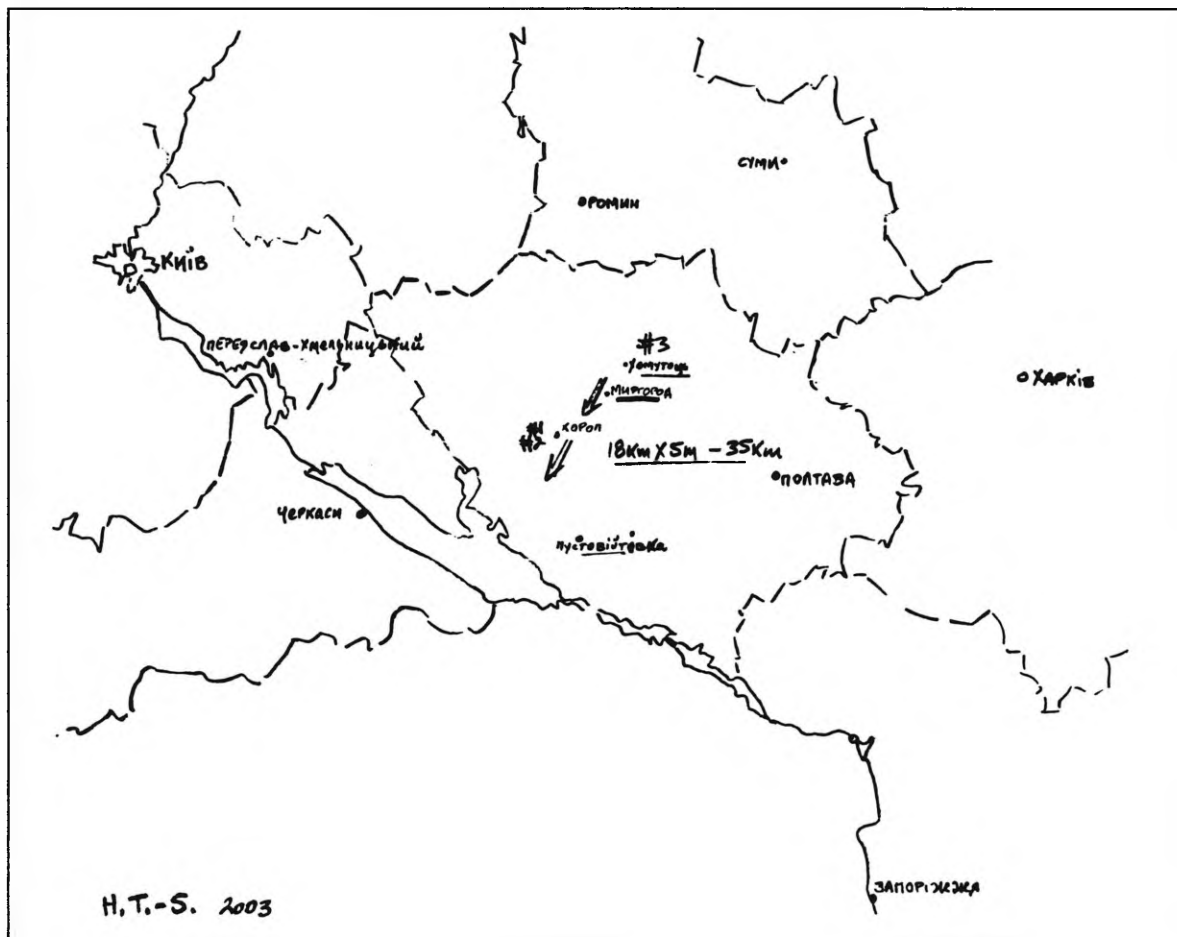
agreed to pose for a picture with him, a picture that became a piece of history when Ms. Gorova represented Ukraine in the 2002 Miss Universe Pageant.

The author is a member of UNWLA Branch 115 of Detroit, Michigan. Nicholas Christopher Buhay, who attends Immaculate Conception Ukrainian Catholic School in Warren, Michigan, is the great grandson of Irena Kozachenko (Branch 23), a founding member of the UNWLA in Detroit.

Salt in Ukrainian History, Folklore, and Art

Part I of a series

by H el ene Turkewicz-Sanko

Map illustrating Professor Pavlo Fedaka's project on Salt Roads of Ukraine.

Welcoming guests with "bread and salt" is one of the most ancient Ukrainian customs. Since Ukraine has for centuries been labeled the "bread basket of Europe," it is easy to relate to the "bread" part of this custom, but what about salt? The history of salt¹ reveals that through the centuries this simple food has been the cause of war everywhere in the world. It was also used as money to pay soldiers. Thus, the Latin word "salarium" was the origin of the word "salary" which one receives in payment in return for work. In ancient times as well as in more modern times, people from defeated nations were sent to work in salt mines.

Salt was an essential ingredient to preserve food, and poor people of many countries were heavily taxed on the purchase of salt. In France, this taxation, *la gabelle*, led people to rebel and this rebellion is considered as one of the reasons which fueled the French

Revolution of 1789. A similar rebellion occurred in India in 1930 when Mahatma Gandhi led the March to the Sea to protest English rule in India. Walking more than 300 miles, Gandhi gathered salt on the beach, which was against the law.

Ukrainian history is also connected to the exploitation, distribution, and taxation of salt. In fact salt has had such a major impact on the lives of Ukrainians that in 1947, Ukrainian ethnographer, Dokia Humenna, did not hesitate to call Ukrainians the "Children of the Salt Road Waggoners" (Dity Chumats'koho shliahu).² This hints at the fact that for generations, our Ukrainian forefathers were salt transporters whose celestial road map, "the Chumak's way," mirrored their earthly dirt tracks.

It is a historical theory that the main highways of today's Ukraine were originally traced by the

wheels of the caravans of heavy salt carts which traveled the beaten dirt roads. These heavy carts, which sometimes required up to ten oxen to pull them, traveled the isolated steppes of Ukraine from the Black Sea and the Sea of Azov to the markets of Poltava, or Kyiv. The salt road waggoners, were known as *Chumaky* and the salinas from which they drew their supplies were many. Some of these salinas were lagoons on the seashores, but there were other salinas on the mainland, as the salt lakes and mines of the steppes and the Carpathian Mountains provided an almost equal amount of salt as the coastal region.³

Recently, there has been a rebirth of interest in these Ukrainian salt roads. One instance of this is the ethnographic project of Professor Pavlo Fedaka, Director of the Transcarpathian Museum, who in 1989 conducted an expedition along the Salt Roads of Ukraine. This project revealed that people remembered some of the traditional Chumak folksongs and had vivid memories of grandparents who were involved in the Salt Trade.⁴ It also revealed that some of the Salt Road have to this day remained historical landmarks, especially in the vicinity of Poltava (see map) where they are still known by their traditional names.⁵

Salt from the Black Sea

The Ukrainian shore of the Black Sea is a semi-circular curve interrupted by the diamond shaped Crimean peninsula which isolates the Sea of Azov from the main body of the Black Sea. The shore can be traced from the marshy and swampy Danube delta along subsequent deltas of other rivers, especially the Dniester, Boh and Dnipro. Some river waters are strong enough to break through the marine deposits and flow into the sea. Other smaller rivers do not generate enough power to break through the marine deposit and their waters are sealed off from the sea by sandbars forming small lagoons called "lemans." In times of flood or during storms, seawater invades these lemans, creating a special Black Sea landscape, the result of "emergence and subsequent submergence."

From West to East some lemans became famous, such as Kuialnytsky, Khadzhybeisky, Tylyhulsky lemans, and further north, near the Dnipro delta, the lemans of Tender, and Dzharylhak. Along the low coast of the Crimean peninsula, lemans turn to lagoons or large salt lakes. The shoreline of the Sea of Azov offers a miniature picture of the Black Sea. Here again, small rivers such as Molochna and Yeia end in lemans. There are continuous double currents in the straits of the Bosphorus and the Kerch due to the difference of salinity of the Black Sea, the Mediterranean Sea and the Sea of Azov. Low saline waters from the Sea of Azov flow on the surface into the Black Sea and

from the Black Sea towards the Mediterranean while high saline deep currents flow in the reverse direction.

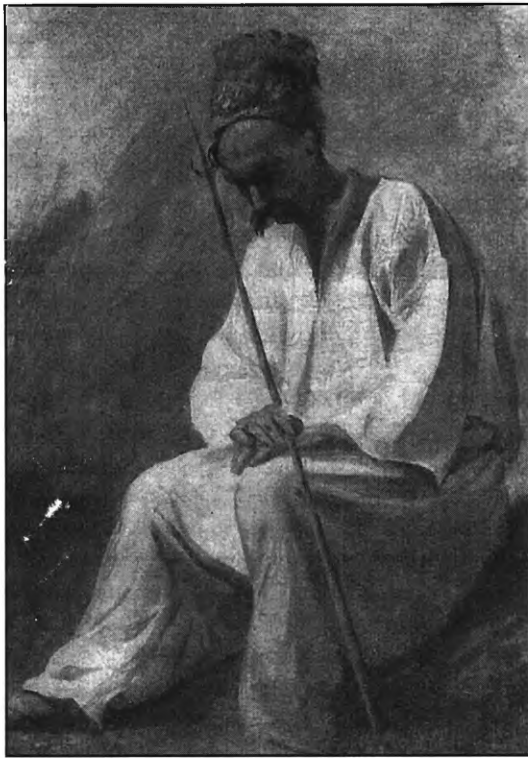
Salt Roads of Ukraine in history and art

Most of the Salt Roads traveled by the Chumaky originated from these lemans and lagoons.⁶ However, on the main land, there were also salty lakes in depressions of saline soils. They could be found in the steppe as well as in the mountains. They were called "pody" and they were the result of the leaching out of salts from the soils also known as "licks." People would gather salty waters and through evaporation harvest the salt needed to preserve food, for making soap, and for manufacturing ammunitions. That was the case in Western Ukraine, where salt came from the mines of the Carpathian Mountains and from licks or rocks of salt that appear above the ground or near the surface of the ground.

In Central Europe the most famous salt mines were in the Carpathian Mountains. These were located in Galicia, Southern Poland, Slovakia, and Austria. The oldest salt mine in Austria was at Hallstatt. The purest rock salt mine as well as the largest salt mine was at Wieliczka in Poland. It was so famous that in the Diderot's eighteenth century *Encyclopedia* there is a double plate illustrating that mine.⁷ Mines were opened and closed by governmental edict, because they were state owned. However in some parts of the country, people could find brine or salty water in local ponds. They would boil this brine on their stoves and let it evaporate until they would get a deposit of salt. Recently some researchers of Ukrainian wedding traditions visited the village of Utoropy and unexpectedly discovered that this place had "salt in its history."

We drove to a part of the village locals call the "Banania." This is where natural brine bubbles up in Utoropy. For centuries it was boiled in the "banias" till the water evaporated and the salt could be gathered. The salt industry was one of the oldest industries in Ukraine and for a long time it was one of the most important ones. It first emerged in this area, which for centuries was the main salt-producing region of medieval Ukraine. Today there are few traces of the famous Utoropy salt industry. The salt works had brought great riches to the various magnates and officials involved in the trade, but the Austrian government had a monopoly on salt. It closed the works in Utoropy in 1786 and they never reopened. However, to this day village people boil the local brine to get salt for home use. We each were given a cup of salt as a memento from Utoropy.⁸

In the 1800s, salt mines opened up in the Carpathian Mountains of Western Ukraine and the Donets Basin. For instance, in 1871, a salt mine opened

Chumak. V. Shternberg.

in Solotvino, Zakarpatye and. in 1880, the Donetsk Basin provided 20% of all Czarist Russia's output.⁹ These developments coincided with the development of the railroads¹⁰ and by WWI, the Salt Road Wagoners who had designed the main roads of Ukraine since the XVth Century disappeared from the Ukrainian countryside. The artist C. Vasylykiv's'kyi may have painted one of the last cavavans of ox driven carts in his work, *Romodaniv's'kyi Salt Road (1091-1908)*.¹¹

The salt drivers' occupation was closely related to trade. On the one hand they provided salt for the markets of Northern and Eastern Ukraine, and on the other hand they provided grain, leather, cloth, honey, wax, brandy and many other non perishable items for the markets in the South. Thus, they were a familiar sight at open markets throughout the country.

The term Chumak/Chumaky seems to have evolved from the term "chum" which was a spoon or ladle used to identify a measure of salt. In the painting of Kateryna (1842) by Taras Shevchenko, there may even be one such chumak in the background. He is sitting on the ground, looking up at Kateryna, holding a large wooden spoon in his hand. He is wearing a straw hat with large brim to protect his head from the sun. Another famous painting by V. Shternberg entitled "chumak," dating back to 1836, also documents the existence of the chumaky. It represents a weary

chumak and appeals to our imagination. As we look at the illustration we ask ourselves: Who is he? How long has he been on the road? Where are his companions?¹²

The whole picture conveys a feeling of great sadness, loneliness, and hardship. It is probably the fall and the chumak is probably heading home. He wears winter headgear, a sheepskin hat. In the summer, a chumak could be easily recognized by his white clothes. Any white cloth dipped in salty water would acquire an even brighter white when dried in the sun, and there is to this day a saying in Ukrainian which has its origins in the chumak's summer costume -- *White as a chumak's shirt!* A chumak would carry a stick which he used to direct the oxen or to support himself during the strenuous journey. His coat (svyta) would serve as blanket during the night and he would also be buried in it.

Copyright Hélène Turkewicz-Sanko
John Carroll University, 2003

¹ <http://www.saltinstitute.org> (7/23/02).

² New York: Research Society for Ukrainian Terminology (1947 second edition, 1983).

³ <http://www.tribunes.com/tribune/sel/logu.htm> -11/19/2002.

⁴ "Ukrainian Chumak Roads." *Collection of Essays in Memory of Mukola Mushynky.* (Blahovisnyk Pratsi). Ukrainians in Slovakia Association. Uzhhorod and Priashiv: Institute Taras Shevchenko in Slovakiya. (1998): 149-160.

⁵ On the international scene, there has also been a renewed interest in the salt supplies of the world. For example, Gobi International Market Research offers a profile of Ukraine's place in the world salt market. There has been also a renewed interest in Mediterranean Salinas and the project ALAS (All About Salt)-- an interregional co-operation among four European sites that produce salt from the sea -- has, during the last two years, studied the preservation and development of traditionally run Salinas, their natural and economical heritage, their economy and social structure. They analyzed the importance of salt museums and their impact on tourism in Portugal, Slovenia, Greece and Bulgaria.

⁶ *Ukraine: A Concise Encyclopedia*. Toronto: University of Toronto. Vol 1: 80-81; 88-89.

⁷ Today, at Wieliczka, there is a centennial underground cathedral dug into the rock salt. Every year thousands of worshippers visit this site. It is not the only one in the world. Near Bogota, Colombia, lies 345 feet underground, the Chapel of Our Lady of Rosary. It can hold 10,000 people.

⁸ Virlana Tkacz. 'Utoropy: Salt, Songs, and a Wedding. *Our Life*. November 2001, Vol. 57: 16-19. See also 'Utoropy: a Village with Salt in its History':

<http://www.brama.com/yara/tree-ut.html>

⁹ <http://www.tribunes.com/tribune/sel/logu.htm> (11/19/02).

¹⁰ *Kiev, A Portrait (1800-1917)*. Michael F. Hamm. Princeton, N.J.: Princeton University Press. (1993): 34.

¹¹ *Istoriya Ukrainy's'koho Mystetstva/ History of Ukrainian Art*. M.P. Bazhan and all. Kyiv: Zhovten'. Vol. IV Part 2 (1970): plate #117.

¹² *Istoriya Ukrainy's'koho Mystetstva*. M.P. Bazhan and all. Kyiv: Zhovten'. Vol IV part I (1970): 143.

The Smallpox Challenge

by Ihor Magun, M.D., F.A.C.P.

The last case of endemic smallpox was reported in 1977 in Somalia. In 1980, the World Health Organization (WHO) declared smallpox eliminated from the world. Today, however, the disease poses a significant threat, and smallpox, the once-eradicated disease of the past, is now a daily headline in the news.

Smallpox is a virus that produces a rash, which then progresses to blisters and pustules. These become firm and develop a central indentation. The disease is easily spread from person to person and death occurs in 20-30% of people infected. Survivors are left with horrific scars and disfigurement. No current treatment is available.

The current vaccination recommendations are the focus of much debate. It is, for example, not known whether prior vaccinations provide adequate immunity and protection. Answers to this and other questions are not known. In weighing risk to benefit ratio of vaccination, researchers in the medical community must consider the threat and risk of contagion against the threat and risk of significant serious reactions to the vaccine itself.

The vaccine is a weakened live smallpox virus. A needle is dipped into the vaccine solution then injected into the upper arm fifteen times. After three or four days, an itchy and sore red bump appears. By the end of the first week, a blister forms, fills with pus, and drains. During this time, the injection site should be covered with gauze and changed daily. The soiled gauze should be disposed in a sealed, plastic bag. In the second week, the blister dries and a scab is formed. By the third week, the scab falls off, leaving a small scar in the area of injection.

Shedding of the virus from the site may occur until the scab develops. There is risk of transmission to

others, but with proper local care of the injection site, good handwashing, and proper covered clothing, the risk is very small.

In addition to the natural vaccine reactions, the vaccination can produce some daunting side effects. These include tenderness and redness at the injection site, generalized skin rashes, fever, generalized weakness, and enlargement of lymph glands. Serious, but not life-threatening, reactions occur in about one thousand of every million people vaccinated, and the Center for Disease Control (CDC) reports one to two deaths per one million vaccines administered.

Especially vulnerable are women who are pregnant or who intend to become pregnant within four weeks after vaccination, women who are breast-feeding, people with immune deficiency (HIV/AIDS) or leukemia, transplant patients or individuals with generalized cancer. Others at risk are people who have ever been diagnosed with eczema or atopic dermatitis (even if it is mild or not a current medical problem), those with incompletely healed skin conditions (e.g., burns, shingles, herpes, acne, psoriasis), individuals with allergies to the vaccine, infants younger than one year, and individuals who use steroid eyedrops.

Vaccination has already been offered and administered to certain individuals in this country. President Bush was revaccinated at the end of December 2002. The decision to vaccinate the president was motivated by recent world events. Since smallpox has been eliminated as a natural hazard, any positive case would be likely to be the result of a bioterrorist act. Appropriate measures of containing an outbreak would then be initiated by authorities. A more extensive and up-to-date list of recommendations may be found on the CDC's website at www.cdc.gov/smallpox.

Choosing a Nursing Home

by Irene Repczuk-D'Alessio

The decision to place an older relative in a nursing home may be the most difficult one we ever have to make. It can evoke feelings of guilt, failure at our inability to provide care for our loved ones, and a fear of making the wrong decision. Our elderly parent or relative, on the other hand, may feel that she is being abandoned, and that she is no longer worthwhile.

Frequently, an older person is placed in a nursing home when a family member is no longer physically or emotionally able to provide the needed care. It is a difficult choice, both for the caregiver and the older person. Most elderly people prefer to live independently in their own homes and want to remain in control of their own lives, and entering a nursing home may signal the end of their life. Therefore, if possible, choosing nursing home care as a long-term care placement should be considered only as a last resort.

If a nursing home becomes the only viable option, selecting the most appropriate nursing home is important. In order to choose the best nursing home, we need to become educated consumers. Often this means learning to sort through complex issues that will help us evaluate and select a nursing home that suits our needs as well as the needs of the person who will be living there.

Selecting a nursing home can be a daunting task, but good resources are available. One good source of information is a manual entitled "Medicare/Medicaid Nursing Homes Information," compiled by the Health Care Financing Administration of the U.S. Department of Health and Human Services. Consumers can also access information on nursing homes at government's website <http://www.medicare.gov> or by calling 1-800-MEDICARE. The Ombudsman or Area Office on Aging in your state can also be a good resource for helping you to locate a nursing home that is located in the community where the elderly person has lived. This will make it easier for friends and family members to visit frequently.

During the selection process, it is best to make two visits to any nursing home under consideration. The purpose of the first visit is to help a potential resident and his family decide whether a particular home is worth a second and more thorough look. The second visit is made to validate your first impressions and to observe the home at a different time of the day.

Before the preliminary visit, contact the nursing home administrator to schedule a tour. It will be

impossible to see everything on the first visit, but careful observations of the residents and the environment can be very informative. Be sure to interview the Administrator, the Director of Nursing, and the Social Worker. Come prepared to ask the following questions:

- Who owns the nursing home? Who is truly in charge?
- What are the qualifications of the administrator?
- What type of medical supervision do residents receive? Do residents have access to their own private physician?
- What is the staff to resident ratio? How many nursing care hours per day does the facility provide?
- How are transfers handled? Are residents transferred to other facilities when they run out of money?
- What is the nature of activities for the residents?
- Does the facility have special care units, such as an Alzheimer's unit?
- Are there provisions for special staff training or handling difficult patients?

If the answers to these questions are satisfactory, schedule a second visit. Try to visit at a different time of day or on the weekend. During this visit, your observations should focus on the physical surroundings of the home, the appearance of the residents, and the behavior of staff vis-à-vis the residents.

- Cleanliness: Observe the cleanliness of the resident areas, the halls, dining area. Are the linens clean?
- Check for odors: There should be no urine odor. It is an indication of poor patient care, understaffing, and poor housekeeping.
- Observe the residents: Are their clothes clean? Are they dressed appropriately? How are they groomed? Observe fingernails, hair and skin. Look for signs of physical restraints. Are residents alert or sleeping? How are bedridden patients positioned? Are call buttons answered or ignored?
- Observe the staff: How does nursing staff interact with the residents? Do they treat residents with respect? Are they courteous? Caring? Attentive?
- Visit the physical and occupational therapy departments: How is physical therapy conducted? How frequently? What kind? Is there adequate staff?
- Nutrition: Observe residents at mealtime. Does the food appear nutritious? Do residents have a choice? Do they have access to snacks? Visit the kitchen. Are there provisions for special diets? Are well-balanced meals served in pleasant surroundings?

- Activities: Are there a variety of activities? Does the facility use volunteers? Do residents have access to religious services? Are they encouraged to venture outdoors? Are social and educational activities encouraged? Does the facility schedule group trips?
- Homelike surroundings: Do residents have their own furnishings and decorations?

During this visit, it is crucial to obtain a copy of the most recent Survey of the nursing home conducted by the State Department of Health. The Survey is required of all facilities that are certified to accept Medicare and Medicaid, and the document identifies any deficiencies or violations that were found during the yearly inspection. It should be posted in a visible place in the facility. If it is not, ask the Administrator for a copy. Take the time to read the report carefully, as it can be a good indicator of how the nursing home functions. The report deals with quality of life issues, nutrition, cleanliness, medical care, abuse and neglect. If the report raises any concerns, contact the long-term care ombudsman in your community. The Ombudsman

Office handles complaints from residents and families and will be able to identify any problems related to the nursing home.

The most difficult task is analyzing all the information you have gathered and arriving at a decision that will best serve the needs of your elderly relative. If at all feasible, include this person in the decision-making process. Once you choose a nursing home, read the contract carefully to avoid hidden costs. Since the contract is difficult to revoke, it is crucial that you understand it before signing. You may want to hire an attorney to negotiate any changes *before* admission.

It is important to recognize that placing an elderly person in a nursing home does not end our caregiving responsibilities. We must remain vigilant and involved in our loved ones' lives and be ready to participate in their lives when intervention is needed. The next article in this series will address what really happens in a nursing home: how to advocate, cope, and survive.

A Holiday Boutique: A Taste of Ukraine

by Irena Demkiw

On November 16, 2002, UNWLA Branch 73 held a Holiday Boutique at the Ukrainian American Club in Southport, Connecticut in order to introduce the American public to Ukrainian culture and to entice Ukrainian Americans back into the Ukrainian community. The planning committee consisted of Roma Hayda, Halya Balaban, Diane Lytwyn, Yaroslava Kovach and Irena Demkiw. The committee's goal was to have a diverse variety of merchandise for the public. This consisted of Ukrainian ceramics by Marika and Myron Bokalo, jewelry by Golden Lion (Sahayda), amber jewelry by Jaworuk, and Natalia Sazonowa's original paintings. George McKay exhibited a variety of prints and pysanky, and Lydia Piasecky exhibited her beautifully painted icons. There were also holiday pinecone Christmas wreaths created by Olga Paproski, and Veronica Touzot displayed uniquely dried flower arrangements and flowers incorporated into artistically designed serving bowls. The August Collection, represented by sixteen artists from Ukraine, included diverse art works, among them ceramics, embroidery, woodwork, and reverse glass painting.

The holiday food complemented the spirit of the boutique. Kolachi, nut and poppy seed rolls, pam-pushky, and a variety of cookies were available for the public. Our local branch is fortunate to have in our

community a professional baker, Taras Slevinsky, who donates his time to provide the holiday breads that made our baked goods section very successful. Pastries and other baked goods were provided by UNWLA members. Yaroslava Kovach and Diane Lytwyn were responsible for all of the food served in the buffet.

The branch had two tables. One was dedicated to activities of the UNWLA and The Ukrainian Museum. The other table was the centerpiece of the entire boutique. It included a tree decorated with handmade ornaments, didukh, and two beautiful baskets filled with holiday bounty. To our surprise the didukh was sold as soon as the event began. Much of our success was due to the ad campaign that was volunteered by professional journalist, Stacey Maxwell, who provides coverage to local papers of surrounding towns and an Internet guide to local events. We were also fortunate to have had the help of our branch friends who helped staff the event during the day.

Our first Holiday Boutique was very successful. The purpose of this event was to raise money for orphans and destitute pensioners in Ukraine. The money collected has been forwarded to UNWLA headquarters for appropriate distribution. Branch 73 hopes to repeat this successful event next year.

ГОЛОВА СУА Ірина КУРОВИЦЬКА

У цьому числі нашого журналу хочу розповісти Вам про результати нашої поїздки в Україну, яка була пов'язана з трьома важливими завданнями.

З 15 до 23 лютого головний редактор журналу "Наше Життя" Ірена Чабан і голова СУА Ірина Куровицька (власним коштом) перебували тиждень в Україні. Поїздка в Україну, як уже сказано, мала три головні завдання. Одним із них була участь у зборах Української Всесвітньої Координаційної Ради, в управу якої входить голова СУА. Засідання відбулося 17-19 лютого ц.р. в пансіонаті "Конча Заспа".

До Управи УВКР входить 16 членів східної діаспори, 16 – західної, з яких голова СУА, і 16 представників України.

Другим завданням було перевірити медичні апарати, закуплені СУА. Третім – подарувати науковим інституціям та бібліотекам України другий наклад виданої коштом СУА книги "Листи так довго йдуть...".

До Києва прибули в суботу 15 лютого по полудні. У гостинному домі депутата Верховної Ради України, голови СУ Лілії Григорович ми зустрілися з Алою Дебелюк, – референткою стипендій СУ, і обговорили невідкладні справи. Того самого дня у Київському національному університеті ім. Т. Шевченка запросили професора Валентину Борисенко бути рецензентом на презентації книжки "Листи так довго йдуть...".

У Києво-Могилянській академії зустрілися з доцентом Оленою Тритяковою і деканом факультету суспільних наук професором д-ром філософії Сергієм Квітом, щоб побачити, як подають полуденки, які закуповуються на фонди, зібрані Н. Даниленко та оглянути кімнату, уфундовану подружжям Івана і Наталі Даниленків, де висять портрети славних українських жінок минулого. День закінчився відвіданням Почесної голови СУ Атени Паш-

ко, коли ми заслухалися її поезіями.

У понеділок разом з Лілею Григорович відвідали лікарню Київського науково-практичного об'єднання швидкої допомоги та медицини катастроф, до якої було закуплено і передано томограф магнітного резонансу (MRI). Розмовляли з лікарями, які розказали, що апарат вже не працює, оскільки закінчився термін його використання (про це ми довідалися вперше). З огляду на те, що кімната з емблемою СУА та дарчим написом існує далі, Екзекутива повинна прийняти рішення стосовно цієї ситуації.

Цього ж дня увечорі була реєстрація учасників засідання УВКР у "Кончі Заспі" під Києвом. На засіданні УВКР були делегації з Росії, Казахстану, Румунії, Білорусі, Польщі та багатьох інших країн.

Першого дня проходили наради за програмою. Увечорі висвітлювали фільм з поїздки членів Управи Української Всесвітньої Координаційної Ради 2002 р. по Білгородщині, Курщині, Вороніжчині, Ростовщині та Кубані. Побачили, як живуть українці в так званій "демократичній" Росії. "Караван" також проходив колишніми державами комуністичного бльоку.

Наступного вечора дивилися фільм про Аллу Горську. Для багатьох життєвий шлях

*Україна, "Конча Заспа". Президія нарад УВКР.
Ліворуч М. Паринса, М. Шкамбара, М. Горинь, О. Яцків, М. Плав'юк.*

*Голова СФУЖО Марія Шкамбара
(ліворуч) і депутат Верховної Ради України,
голова СУ Лілія Григорович.*

Алли Горської невідомий, для нас, з західної діаспори, – добре відома історія. Прикрим є факт, що фірма "Мак-Доналдс" в Донецьку, викупивши будинок з мозаїкою, виконаною Алою Горською, при перебудові зруйнувала цілість цього мистецького твору. Преса писала, що мозаїку врятували. Не врятували! СУА повідомив про цей факт міністерство культури України з надією на зачислення творів Алли Горської до архітектурних пам'яток держави.

Засідання були конструктивними, корисними і цікавими. Першого дня голова СУ Л. Григорович в імені СУА і СУ привітала китицею квітів новообрану голову СФУЖО Марію Шкамбару.

Здивував нас виступ професора П. Кононенка, який заявив, що "четверта хвиля" еміграції є лише заробітчанами і взагалі не цікавиться українськими проблемами. А хто ж під сьогоднішній день заповнив українські школи і церкви, а скільки талановитих осіб зайняло сьогодні поважні позиції в українських інституціях?

Ми мали добру нагоду запросити депутата Верховної Ради України, голову Товариства "Просвіта Павла Мовчана бути ведучим нашого вечора в Києві, на що він радо погодився.

Для створення Музею жертв голодомору члени Управи УВКР вирішили обговорити цей проект з представниками уряду. Після закінчення нарад увечері поїхали на Закарпаття.

Зустріли нас подружжя О. і М. Ганичі із сином Тарасом. В Ужгороді голова СУ За-

карпаття професор Оксана Ганич повела нас в Обласний гастроентерологічний диспансер, до якого СУА купив 6 медичних апаратів за гроші, зібрані під час повені на Закарпатті. Бачили тільки 2 діагностичні апарати, один з них (УЗІ), у кабінеті професора О. Ганич, яка і вирішує, у яких лікарнях потрібне медичне обладнання, закуплене СУА. З нею також обговорили справи Стипендійної акції СУА для Закарпаття.

І цього ж самого дня 21 лютого їдемо до Львова. У вигідному поїзді насолоджуємося мальовничо засніженою Україною, а невимушена розмова з випадковими знайомими додає повноти відчуття рідної землі.

У Львові відвідали лікарню і зустрілися з її головним лікарем д-ром Олександром Миндюком, оглянули апарати закуплені СУА. Ось уривки з листа д-ра Миндюка: " Ми щиро вдячні Вам за відвідини нашої лікарні та Вашій організації за багаторічну високоцінну і вкрай необхідну для нас допомогу. З плином часу апаратура, яку Ви нам закупили старіє і перестає працювати. Проведення частих ремонтів є економічно не вигідним. З державного бюджету на закупа апаратури в нашій лікарні кошти не виділяються зовсім. Наша лікарня залишилася регіональним центром діагностики та лікування дітей Західного регіону України (8 областей), а також до нас скеровують хворих і з інших регіонів України.

А діти, діти не винні в тому, що народилися і живуть в такий час.

Тому звертаємося до Вас з надією на виrozumіння. Просимо знайти можливість ще раз допомогти нам оновити застарілу апаратуру по тих позиціях, якими Ви в свій час нам забезпечили.

Прошу передати членкам СУА найкращі побажання і нашу щирю вдячність всім, хто спричиняється до допомоги”.

У Львівській обласній дитячій спеціалізованій лікарні ми зустрілися з д-ром Іриною Микитчак. Вона вичерпно розказала нам про використання апаратів і автобуса, який закупив 56-ий Відділ ім. Мілени Рудницької на Флориді. Завдяки цьому автобусові консультативна допомога лікарів у селах області з одного виїзду тижнево збільшилася до чотирьох. Таким чином кожного місяця замість 4 рази лікарі виїжджають 16 раз у місяць. Її лист подамо в наступному числі журналу.

У своїй світлиці нас чекають голова Львівського відділення СУ Зоряна Білик, стипендійна референтка Ростислава Федак і Віра Боженко. Вони з гордістю розказали про видання книжки “Шляхетність ідеї – енергія праці” (Життєпис Союзу Українок Львівщини 1990-2002).

Увечорі 22 лютого повертаємось до Києва.

Завершенням нашої ділової подорожі в Україну була презентація книжки “Листи так довго йдуть...”, яка відбулася в Києві. За великий успіх цього вечора я щиро дякую голові Комісії видання книжки Ірені Чабан. Кожну вільну хвилину вона телефонувала особисто до кожного і запрошувала на наше свято.

Нашими гостями були представники Київського радіо (Софія Тютюн, Оксана При-

липко), завідувача відділом Бібліотеки ім. Вернадського Тетяна Добко, поетеса з Краснодону Антоніна Листопад, Софія Майданська, Галина Кирпа, Василь Скуратівський, відома мисткиня-фотограф Таня Д’Авіньйон, артистка Київського Молодого Театру Світлана Ватаманюк і ін. А ще гості з різних частин світу, що були делегатами нарад УВКР, включно з головою УВКР Михайлом Горинем, голова Руху Генадій Удовенко з дружиною, Почесна голова СУ Атена Пашко, голова СУ Лілія Григорович з чоловіком, Марта Богачевська-Хомяк з чоловіком, відомий історик д-р Сергій Білокінь та багато наших.

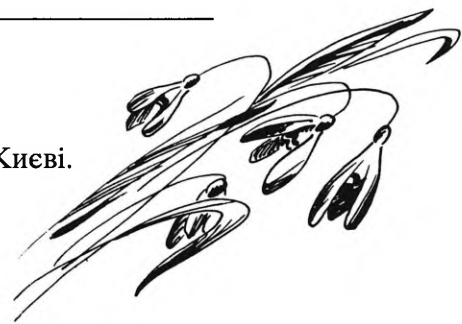
У такій урочистій залі голова Союзу Українок Америки вперше дарувала повний наклад книжки науковим закладам і бібліотекам України. Бажаючих виступити було так багато, що ведучий Павло Мовчан скорочував виступи. Після офіційної частини відбулося вишукане прийняття, яке приготували працівники “Просвіти”.

Про цю подію ми отримали допис відомої київської письменниці Наталки Поклад, який подаємо на стор.10

Наша подорож в Україну була заповненою зустрічами з особами, які в різній мірі мають дотичність до нашої організації. Справи, побачені особисто, часто виглядають інакше, ніж ми думаємо. Такі зустрічі є надзвичайно корисні для визначення пріоритетів у нашій допомоговій ділянці.

Презентацією книжки “Листи так довго йдуть...” в столиці України при участі письменницької еліти суспільства Союз Українок Америки засвідчив свою подвижницьку працю у імені продовження світлих ідеалів своїх попередниць.

Щиро дякуємо високошанованам паньству
Лілії і Василеві Григоровичам
за гостинність і допомогу у всьому, під час нашого побуту в Києві.
Без їхньої уваги і опіки ми не змогли б полагодити
упродовж тижня так багато важливих справ.

ВИШИВАНІ ВЕЧОРНИЦІ

Вишивані вечорниці є традиційним щорічним липневим заходом Пітсбургського Відділу СУА.

Святковий вечір відкрила голова Відділу Ярослава Комічак і, привітавши гостей, запропонувала хвилиною мовчання вшанувати пам'ять жертв трагедії у Сквилові на Львівщині, далі розказала про програму вечора. Парох місцевої церкви св. Івана Христителя о. мітрат Михайло Польовий прочитав молитву і поблагословив вечерю.

Під час вечері Я. Комічак вручила грамоту Почесної членки від Управи Народного Союзу Іванні Старущак та Терезі Гентош, а також привітала д-ра Тетяну Кишакевич і вручила їй грамоту Почесної членки Відділу за багатолітню невтомну працю у 27-у Відділі СУА. Д-р Кишакевич була не тільки першою головою переорганізованого Відділу, але й однією з тих, хто організував та вагомо допоміг "Рідній школі", та працював і виявляв добротність у Комітеті "Українська націо-

*Учасниці вечора "Вишивані вечорниці".
Ліворуч: М. Заліщук, Я. Комічак, Т. Кишакевич,
Л. Глутковська, А. Конецька.*

нальна кімната".

Під час вечора грав гурт "Барви" під керівництвом В. Щерб'яка. Гості розходились задоволені щирою, теплою атмосферою "Вишиваних вечорниць".

Галина Михайлів

19-ий ВІДДІЛ СУА – НАЙМОЛОДШИМ ШКОЛЯРАМ УКРАЇНИ

У 50-их роках 11-ий Відділ започаткував осінній захід для членок і громадянства під назвою "Печення бараболі", як ий мав великий успіх. Цю традицію продовжує 19-ий Відділ СУА у Трентоні, Н.Дж.

Цього року Управа 19-го Відділу у складі 5 членок – Оксани Микитин, Лесі Городиської, Марії Глушок, Мирослави Глушок і Олі Великорідько – доклали багато праці, приготувавши цей захід. Радо допомагали новоприбулі з України молоді жінки, за що ми сердечно дякуємо і маємо надію незабаром вігати їх у наших рядах. Ми також вдячні всім, хто прийшов з допомогою.

Управа Українського народного дому дозволила нам безкоштовно провести зустріч у своїй посілості, за що ми сердечно вдячні.

Соняшного осіннього дня 6 жовтня зібрались союзнянки і гості. Оксана Микитин привітала пароха церкви св. Йосафата о. Василя Путеру, голову Округи Філядельфії Христину Іжак, союзянок з родинами та гостей. Вона розказала про корисну працю, яку ці два Відділи провели за програмами СУА впродовж 50 років існування. Привітала нову членку СУА дружину священника Марію Левко.

На XXVI Конвенції СУА Головна Управа СУА нагородила грамотами наших членок Анастасію Бойцун, Ольгу Дубик, Ольгу Джаман, Софію Головку, Ярославу Лабку, Любу Мриглоцьку, Богданну Осадцу та Емілію Панасюк за п'ятдесятирічну приналежність до організації. Присутнім членкам вручили грамоти, відсутнім грамоти доставили додому.

Голова Округи Філядельфії привітала членок і гостей та побажала дальших успіхів у спільній праці.

Після офіційної частини присутні слухали виступ групи “Намісто” – бандуристок Оксани Павлів, Наталки Івасюк і Надії Нестерчук, які довідавшись з якою метою організована зустріч, свій виступ провели безкоштовно, за що ми їм сердечно вдячні. Новостворена оркестра “Новий шлях” братів Івана, Богдана і Назарія Даців, прибулих з України, також без винагороди створювала веселий і приємний настрій. Дякуємо їм.

Від редакції. Цей допис, висланий О. Микитин ще в листопаді 2002 р., редакція отримала 6 лютого 2003 р. Тому поміщуємо його, незважаючи на постанову редакції не публікувати дописів, надісланих довше як 2 місяці після відбутого заходу.

ДІЯЛЬНІСТЬ 59-ГО ВІДДІЛУ СУА

Дуже вдалим заходом Відділ розпочав різдвяні свята у грудні 2002 р. Молоді членки нашого Відділу спільно з пластовою станицею влаштували для української громади у парохіальній залі Католицької церкви св. Михаїла “Вечір під ялинкою”. Програму виповнили спільним колядуванням, читанням віршів. Приємно було бачити пластову молодь від найменших, яка брала участь у програмі.

Спільну вечерю також приготували молоді членки, в яких ми бачимо майбутніх провідниць Відділу. Слід додати, що їхня участь в Українському фестивалі 2002 р. дає основний прибуток, що є підставою бюджету Відділу. Завдяки співпраці старших і молодших членок 59-ий Відділ вислав до Головної Управи СУА вагомий даток на харитативні програми, і зокрема на сніданки дітям України.

Організатори зустрічі подбали про обід зі смачними українськими стравами, включно із печенням бараболі.

Успішна традиційна зустріч союзнок, крім відпочинку і розваги, принесла 19-му Відділові СУА прибуток 500 дол., з якого Відділ робить внесок на програму СУА “Молоко і булочка наймолодшим школярам України”.

Оксана Микитин,
за Управу 19-го Відділу СУА у Трентоні.

Нещодавно Відділ отримав лист-подяку від дитячої лікарні в Чернівцях за отримані медичні прилади, що подарував лікар з Пенсильвенії.

Невіджалувану втрату зазнав відділ. У листопаді 2002 р. відійшла у вічність довголітня голова і до останніх днів культурно-освітня референтка Управи Відділу св. п. мгр. Лідія Лемішка. Без перебільшення скажемо, що вона була рушійною силою Відділу, і ми довго відчуватимемо цю велику втрату.

Вічна їй пам'ять!

У житті, як писав Олександр Олесь, “з журбою радість обнялась”. Як на довгій ниві треба перейти і щебет наймолодших пластунят, що читають вірші, і важку втрату заслуженої громадянки.

Раїса Зелинська.

Спростування

У “Нашому Житті” за січень ц. р. на сторінці 30 у некролозі св. п. Ірени Моцюк (ліва колонка, другий абзац знизу) слід читати: 1959 р Ірена одружилася з Ярославом Моцюком. Перший абзац знизу треба читати: Ірена присвятила своє життя родині – дбайливо доглядала батьків, старанно виховувала двох дочок – Дарію і Наталю. По суботах діти навчалися в місцевій школі українознавства, яку відмінно закінчили; брали участь у Пласті та всіх молодечих заходах. Водночас Ірена намагалась довершити власну освіту; вчилася на заочному відділенні вечірнього коледжу в Нью-Йорку, який закінчила 24 січня 1974 р. здобувши ступінь бакалявра.

Перепрошуємо за недогляд.

ПЕРЕГЛЯД ПРАЦІ 47-го ВІДДІЛУ В РОЧЕСТЕРІ, Н.-Й.

50-літній Ювілей.

*Ліворуч: І. Шутер, М. Крамарчук, А. Смеречинська, І. Куровицька, О. Соколик, І. Руснак, М. Приймак.
Другий ряд, ліворуч: А. Чорнобіль, К. Лялька, Х. Ковч, А. Єйна, Н. Баб'юк, О. Тицька.*

У неділю 2 лютого ц. р. відбулися загальні збори 47-го Відділу СУА ім. Лесі Українки в Рочестері, Н.-Й. Звітували секретарки, скарбники і референтки і наостаток голова Відділу Марія Лілак.

Відділ має 52 членки, з яких 4 перебувають у старечих домах, інші хворі і не виходять із домівок, деякі поїхали погрітися на Фльориду, а ще інші не їздять автами по засніжених дорогах. Все ж таки, незважаючи на важку Рочестерську зиму, на загальні збори прибуло 25 членок.

Зборами провадила президія у складі голови Відділу Дори Сторожинської і секретарки Христі Ковч. Представницею Окружної Управи Північного Нью-Йорку була Стефанія Стенфілд.

2002 рік був ювілейним для нашого Відділу. Більшість часу ми присвятили влаштуванню святкового обіду з мистецькою програмою та виставкою про 50-літню працю Відділу.

8 вересня 2002 р. святкування почалося Богослуженням в церкві св. Йосафата, яку відправив д-р о. Роберт Маркович та Панахидою за 47 членок, яку відправив парох цієї ж церкви о. Кирило Енджелов в асисті о. Марковича. З нагоди ювілею видано одноднівку з

привітаними та коротким нарисом про діяльність членок 47-го Відділу на основі протоколів за 50 літ. В інформаційному листкові подається, що упродовж 50 років було 9 голів: Анастасія Смеречинська, Марія Крамарчук, Анна Капітан, Марія Холевчук, Ірина Остап'юк, Іванна Мартинець, Ірина Руснак, Тетяна Шутер і Марія Лілак. Членки Відділу працювали згідно з вказівками Екзекутиви СУА, а також брали активну участь в усіх починах громади Рочестеру.

1964 р. зорганізували дитячу "Світличку", яку провадили упродовж 20 років, яка існує і сьогодні під дбайливою опікою 120-го Відділу. Багато років Окружна Управа була під керівництвом членок 47-го Відділу з головами Марією Крамарчук, Іриною Руснак та Іванною Мартинець. Конвенції 1982 і 1987 рр. нагородили наш Відділ грамотами. У Відділі маємо трьох Почесних членок СУА і двох Почесних членок СФУЖО. Завдяки співпраці із СФУЖО ми вітали на наших святкуваннях голову СФУЖО Оксану Соколик. Присутня шановна і дорога голова СУА Ірина Куровицька вручила грамоти 50-ліття членства в СУА десятком членкам-основницям Відділу. Це Анастасія Смеречинська, Ірина Руснак, Мирослава Приймак, Марія

*Перший ряд, ліворуч: О. Тритяк, М. Крамарчук, М. Стасюк, А. Смеречинська, І. Куровицька, О. Соколик, М. Лилак, М. Приймак, О. Нарівна, І Руснак.
Другий ряд, ліворуч: М. Лозинська, Д. Тишовницька, І. Мартинець, А. Чорнобіль, С. Телега, Н. Баб'юк, Д. Лесів, Т. Шутер, А. Лучанко, К Панич, М. Сипняк, А. Сохоцька, Д. Сторожинська, Т. Гривнак, М. Михайлюк, Л. Домбчевська, Т. Лецишин, Т. Костів, О. Тицька, О. Ганушевська.
Третій ряд, ліворуч: К. Лялюк, О. Лутиніс, А. Єйна, Х. Ковч, А. Бах, К. Лялька, М. Сиплива.*

Крамарчук, Тетяна Шутер, Анна Єйна, Анна Чорнобіль, Христина Ковч, Наталія Баб'юк і Олена Тицька. Також грамоту за 50-ліття праці в СУА отримала Катерина Лялька, яка була членкою 6-го Відділу СУА, а пізніше перейшла до нашого. Комісія відзначень Відділу нагородила грамотами Почесного членства Відділу довголітню фінансову секретарку Марію Костів, довголітню протоколярну секретарку Ірину Михайлюк. За довголітню віддану працю в господарській референтурі були відзначені Анна Сохоцька і Катерина Шур, Марія Лецишин – за працю в референтурі зв'язків. Грамоти признання отримали Дора Сторожинська, яка виконує працю кореспонденційної і протоколярної секретарок, Аріядна Бах, яка є скарбником і пресовою референткою та Любомира Хома, яка очолює наші так звані “толки випікання” для здобуття коштів для Відділу.

Дорогими гостями були голова Окружної Управи Північного Нью-Йорку Марта Стасюк, член Головної Управи Ольга Тритяк, адміністратор канцелярії СУА Наталія Дума,

голови і членки 49-го, 46-го і 120-го Відділів та колишні членки, які приїхали з інших штатів.

Присутність на святкуванні представників усіх організацій та їхніх членів була для нас виявом пошани та признання за зроблену працю впродовж 50-ти років нашого дуже активного існування.

На цьогорічних загальних зборах уступаюча голова Марія Лилак ще раз дякувала членкам за співпрацю, особливо в приготуванні “золотого” ювілею Відділу.

Загальні збори закінчилися перевиборами Управи, що відбулися з малими змінами. Членки щиро привітали перевибрану голову Марію Лилак.

Упродовж 50-ліття супроводжували нас слова патронки Лесі Українки “Огню іскра великого повік не згасе”, і ми віримо, що ці слова завжди будуть з нами, а давно запалена іскра любови до рідного краю і народу ніколи не погасне у наших серцях.

Ірина Руснак

КАТЕРИНА ЩЕРБА

19 травня 2002 р. відійшла у вічність бл. п. Катерина Щерба з дому Мільо. Катерина народилася в селі Шуткові на Львівщині. Воєнна хуртовина занесла її до Німеччини, де вона одружилася 1945 р. із Симоном Щербою. Всевишній поблагословив подружжя трьома дочками. У 1955 р. відійшов у вічність її молодий чоловік, і Катерина 1956 р. з малими дітьми 9, 7, і 1 року приїхала до Америки, до штату Коннектикут, де добрі люди – українці і американці – їй дуже допомогли.

1960 р. Катерина переїжджає до Нью-Йорку. Подиву гідна сила цієї жінки, яка сама виховала трьох дочок та допомогла їм здобути освіту. Дочки одружилися, і щаслива бабуся дочекалася 5 онуків, найстарший з яких, лікар сердечно дбав про її здоров'я. З часом родина збільшувалася, і Катерина Щерба тішилася ще п'ятьма правнуками.

1985 р. К. Щерба стала членкою 1-го Відділу СУА в Нью-Йорку. З охотою завжди відвідувала засідання Відділу, точно виконувала свої зобов'язання та щедро жертвувала на різні програми СУА.

Всі ми пам'ятаємо Катрусю усміхненою, лагідною і товариською, такою вона залишиться у нашій пам'яті. Нехай ласкавий Господь прийме її у своє царство.

З сумом прощалися членки зі своєю посестрою.

Вічна їй пам'ять!

Від Управи і членок Відділу висловлюю щирі співчуття дочкам з родинами.

Лідія Магун, Почесна членка СУА.

АННА СЕКРЕТА

9 лютого відійшла у вічність бл. п. Анна Секрета.

Анна Клапічак народилася в Делятині на Івано-Франківщині. Молодою дівчиною разом з батьками, сестрами і братами приїхала до Нью-Йорку і тут одружилася зі Стефаном Секретою.

Молоде подружжя відразу включилося в громадське життя. 1956 р. Анна вступила до 1-го Відділу СУА в Нью-Йорку. Молода енергійна жінка радо виконувала взяті на себе обов'язки в Управі Відділу, не шкодуючи на те ні часу, ні праці. Інтелігентна, завжди усміхнена, дуже легка у співпраці, вона мала веселий характер, уміла розвеселити й засмучених людей. Зустрітися з нею було великою приємністю, бо вона дарувала іншим радість, уміла лікувати втомлену душу. Була доброю, дбайливою дочкою, завжди поспішала відвідати своїх батьків, сердечна і щира, була вірною дружиною свого чоловіка.

Ми пам'ятатимемо її працюютою і жертвовною членкою Відділу.

З великим жалем прощалися членки нашого Відділу з Анною Секретою.

Від себе і від Управи 1-го Відділу висловлюю сердечні співчуття чоловікові і сестрам з родинами та усій родині.

Лідія Магун, Почесна членка СУА.

ДОБРОДІЙСТВО

ФОНД ім. ОЛЕНИ ЛОТОЦЬКОЇ

106-ий Відділ СУА в Гартфорді, Конн. склав 50 дол. на Фонд ім. Олени Лотоцької.

ПРЕСОВИЙ ФОНД ЖУРНАЛУ "НАШЕ ЖИТТЯ"

ПОЖЕРТВИ ЗА СІЧЕНЬ 2003 р.

500 дол. – 66-ий Відділ СУА у Нью Гейвен, КТ.; 25 дол. – 13-ий Відділ СУА у Честер, ПА.; 20 дол. – Дарія Оріховська; по 15 дол. – Мирослава Кузьо, Анна Літкевич; по 10 дол. – Мирослава Івахів, Неоніля Кліш, Аркадія Стебельська, Юлія Масник і Володимира Теслюк, Mrs. William Nykorchuk.

Марія Грабська, членка 33-го Відділу СУА, склала 500 дол. через Округну Управу Огайо на покриття фінансового дефіциту журналу "Наше Життя".

Іванна Шкарупа, голова Округи.

У світлу пам'ять бл. п. Софії Луців Шумської складаю 50 дол. на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя". Родині висловлюю щире співчуття.

Марійка Кульчицька з родиною.

У пам'ять бл. п. Александра і Юрія Галюків складаю 50 дол. на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя".

Леся Галюка.

Замість квітів на могилу бл. п. Параскевії Двояк-Гной складаємо 50 дол. на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя". Родині висловлюємо щирі співчуття.

Валентина і Леонід Чудовські.

У світлу пам'ять бл. п. Олі Бродик-Подусовської складаю 40 дол. на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя". Родині висловлюю глибокі співчуття.

Ольга Зазуля.

У пам'ять наших найдорожчих родичів св. п. Ольги і Густава Індрів та дорогого і незабутнього у нашому серці сина Богдана Федоровича складаємо 40 дол. на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя".

Лідія і Василь Колодчини.

У пам'ять шкільної товаришки бл. п. Ольги Бродик Подусовської складаю 30 дол. на

Пресовий Фонд журналу. Родинам висловлюю щирі співчуття.

Оля Леськів-Городецька.

Замість квітів на могилу бл. п. Ярослави Крижановської складаємо 25 дол. на Пресовий Фонд журналу. Чоловікові д-рові Миколі з синами висловлюємо глибокі співчуття.

Меланія Кокорудз, референтка Суспільної опіки 89-го Відділу СУА, Кергонксон.

Замість квітів на могилу бл. п. Володимира Василя Логуша складаємо 25 дол. на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя". Родині висловлюємо найсердечніші співчуття.

Мирон і Марія Кузьми.

Замість квітів на могилу бл. п. Галини Андреадіс складаємо 25 дол. на Пресовий Фонд журналу. Родині висловлюємо щирі співчуття.

Управа і членки 78-го Відділу СУА.

У 20 річницю смерті дорогої доньки бл. п. Лесі складаю 25 дол. на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя".

Марія Слободян.

У світлу пам'ять Лесі Слободян, приятельки нашої доні Юліани, складаю 25 дол. на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя".

Іванна Ратич.

У пам'ять бл. п. Ольги Гоевич на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя" Марія Боднарук склала 25 дол.

Люба Мицик.

У світлу пам'ять бл. п. Ярослава Кліма, чоловіка нашої членки-основниці і Почесної голови Відділу Іванни, складаємо 15 дол. на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя". Дружині Іванні і родині висловлюємо щирі співчуття.

Членки 82-го Відділу СУА.

ЩИРО ДЯКУЄМО!

Екзекутива СУА

СТИПЕНДІЙНА АКЦІЯ СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

ПОЖЕРТВИ ЗА СІЧЕНЬ 2003 р.

500 дол. – Юрій і Гандзя Мицаки, д-р Любомир і Марія Д. Явні (86); 310 дол. – Катерина Федоришин (47); 300 дол. – Анна Куцан; 260 дол. – 18-ий Відділ США; 255 дол. – 13-ий Відділ США; 220 дол. – Стефан Бойчук (78), Віра Левицька (64), Євген і Богданна Михайліві (91), Оксана Сидорак (107), Любомира Ціховляс (124); 200 дол. – Данило і Люба Більовщуки (4), Юрій Чапленко – пожертва до Тривалого фонду ім. Наталі Чапленко (86), 106-ий Відділ США; 120 дол. – д-р Ольга Сохан (86); 110 дол. – Михайлина Баран (89); Божена Ольшанівська (86), Оксана Фаріон (90), Валентина Чудовська (106), 92-ий Відділ США; 100 дол. – Юрій і Мирослава Граби (86) Порфірій і Тамара Панкевичі (65), Юрій і Лада Гавдяки (86), Володимир і Уляна Дячуки (ВЧ), Ірина Семенюк-Бойко-Паар (90), Ірена Романелі (106), Ukrainian-American Veterans Post 30 (98) Vestal Publishing

Company, Cliffwood, NJ (4); 50 дол. – Софія Андрушків (28), Роман Явний (86), Tatiana&Keith Otto (86); 40 дол. – Ірена Іванчишин (82); 25 дол. – (78) Constantine & Theresa Ben (78), Karl & Stella Hackbarth (86), John & Doreen Rudan (86); 21 дол. – Рената Бігун (107).

У ПАМ'ЯТЬ

Замість квітів на могилу бл. п. Анни Помірко складаємо 50 дол. на Стипендійну акцію США. Дочкам Оресті Фединяк і Калині Помірко з родинами висловлюємо щірі співчуття.

29-ий Відділ США в Чикаго.

ЩИРО ДЯКУЄМО!

Марія Полянська, референтка стипендій США.
М. Оріся Яцусь, скарбник комісії стипендій США.

ФОНД СУСПІЛЬНОЇ ОПІКИ СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

ПОЖЕРТВИ ЗА СІЧЕНЬ 2003 р.

З нагоди 80-ліття членки Головної Управи Округи Огайо, Почесної членки США Івонни Шкарупи 33-ий Відділ США ім. Лесі Українки в Пармі, Ог., склав 100 дол. для оплати подорожі дітей з Херсону до Галичини.

Ольга Дем'янчук, голова Відділу,
Лукія Медицька, скарбник Відділу.

На потреби Суспільної опіки 89-ий Відділ США склав 50 дол. Агнес Хоманчук.

Управа і членки 73-го Відділу США у Ферфільд, Конн. в листопаді 2002 р. влаштували передсвятковий базар "Christmas Holiday Boutique: A Taste of Ukraine". Прибуток 3,000 дол. склали сиротам і пенсіонерам в Україні.

Рома М. Гайда, голова Відділу,
Галя П. Балабан, скарбник Відділу.

Прибуток 1,325 дол. з продажу картин, подарованих мисткинею Володимирою Васічко, 86-ий Відділ призначив "Бабусям" і сиротам в Україні.

Таїсса Турянська, скарбник Відділу.

У пам'ять своїх близьких Ірени і Ярослава Петровських Маруся Головінська-Чен скла-

ла 500 дол. "Бабусям" в Україні (через 65-ий Відділ Нью-Брансвіку).

Наталка Головінська, голова Відділу.

Замість квітів на могилу Ольги Матковської, дочки нашої довголітньої союзьки Анни Матковської сиротам в Україні (через 10-ий Відділ) склали: 50 дол. – Тарас і Рома Шоти, по 25 дол. – Стефан і Анна Макухи, Лю та Іванна Леськови, О. Мартинюк, Анна Заброцька, Анна Дацьків, М. та І. Мінюки, Неоніля Кліш; по 20 дол. – Стефанія Нитяга, Дарія Шугарт, Барбара Перовіч, Богдан Мізак, О. Татунчак, Галина Утриско, Соня Косик, Ірена Чума, Ольга Гаєцька, І. Сірко, О. і Р. Козаки; по 10 дол. – О. і О. Васюти, Галина Козак, Є. Тракінас, Галина Гомзяк, М. Мізак, Володимир і Валя, Ірена Риделер, К. Янковська, В. і М. Зімка, Й. і Т. Палюмти, Стася Палюмто. Разом 555 дол.

Теодозія Гарасевич, голова Відділу.

З нагоди ювілею нашої членки Надії Дейчаківської сиротам в Україну замість дарунків склали: по 50 дол. – Петро і Дарія Басалики, д-р Степан та Емілія Воляники, д-р Зенон і Мирося Голубці, Лев і Галина Голубці, Теодор і Софія Швабінські; 30 дол. – Богдан і Оля Дем'ячуки; по

25 дол. – Джон і Марта Віганди, Андрій і Ліда Дем'янчуки, Вілям і Романа Мирмани, Борис і Люба Жури. Разом 380 дол.

Люба Дармохвал, скарбник Відділу.

У пам'ять бл. п. Стефана Турчана, брата членки 83-го Відділу Марії Палій сиротам в Україні склали: 100 дол. – Марія і Яків Палії; по 50 дол. – Володимира і Ярослав Біланюки, Галина і Ярослав Оберишини, Едвард Камінський; по 25 дол. – Анастасія і Мирон Гірняки, Ольга і Юрій Пастернаки; 10 дол. – Дора Генза. Разом 310 дол.

Лідія Закревська, скарбник Відділу.

З нагоди різдвяних свят Юрій Дейчаківський в імені дідуся і бабусі С. і Е. Воляників дарує 200 дол. “Бабусям” в Україні.

Люба Дармохвал, скарбник 12-го Відділу.

У пам'ять св. п. Стефана Турчана сиротам в Україні (через 83-й Відділ) склали: 100 дол. – Лідія Турчан; 50 дол. – д-р Міляс і Звенислава Лебедовичі. Разом 150 дол.

Лідія Закревська, скарбник Відділу.

83-й Відділ СУА в Нью-Йорку склав 110 дол. “Бабусям” в Україні (зі спадку д-ра Зенона Нижанківського).

Лідія Закревська, скарбник Відділу.

89-й Відділ в Кергонксоні склав 110 дол. “Бабусям” в Україні.

Агнес Хоманчук, скарбник Відділу.

66-й Відділ СУА склав 100 дол. “Бабусям” в Україні.

Ірена Гладка.

Замість квітів на могилу св. п. Ярослава Клима учасники хору “Діброва” в Гартффордї, Конн. склали 50 дол. сиротам в Україні (через 106-й Відділ СУА). Родині висловлюємо щирі співчуття.

Меланія Кузьма, писар хору “Діброва”.

У 80-літній ювілей Параскевії Гаркач Атанас і Катерина Кобрини склали 40 дол. “Бабусям і сиротам в Україні.

Марія Почтар.

У світлу пам'ять бл. п. Стефана Турчана Ірена і Левко Вербицькі склали 25 дол. (через 83-й Відділ) “Бабусям” і сиротам в Україні.

Лідія Закревська, скарбник Відділу.

Замість квітів на могилу св. п. Ярослава Клима складаю 25 дол. сиротам в Україні. Родині висловлюю щирі співчуття.

Мирослава Кузьо.

ФОНД ЧОРНОБИЛЯ

На лікування дітей в Україні 101-ий Відділ СУА склав 1,000 дол. з прибутку свого вечора “Показ моди”.

Рома Лоско, скарбник Відділу.

На лікування дітей в Україні Олімпія Роговська склала 100 дол. (через 83-й Відділ СУА в Нью-Йорку).

На лікування дітей в Україні членки 89-го Відділу склали 50 дол.

Агнес Хоманчук, скарбник Відділу.

МОЛОКО І БУЛОЧКА

НАЙМОЛОДШИМ ШКОЛЯРАМ УКРАЇНИ

На сніданки школярам України складаю 250 дол.

Деонізія Брочинська.

На сніданки школярам України членки 119-го Відділу склали: 40 дол. – Іванна Ганкевич; 25 дол. – Марія Борковська; по 20 дол. – Ірена Гнатів, Марія Івасютин, Леся Крумшин, Оля Кулинич, Павло Микитин, Ольга Руденська, Лідія Стебельська. Разом 205 дол.

Лідія Стебельська,
референтка Суспільної опіки.

Замість різдвяних дарунків родині складаємо 200 дол. на сніданки школярам України.

Юрій та Ірена Бігуни з дітьми.

Складаємо 100 дол. на сніданки школярам України.

В. і Н. Савенки.

У пам'ять покійних членів родини Ціховляс і Гунзе складаю 100 дол. на сніданки дітям в Україні.

Ірена Гузе.

На сніданки школярам України складаю 50 дол.

Л. Ляшевич.

На молоко і булочку школярам України складаю 50 дол.

Надія Троян, членка 108-го Відділу СУА.

У пам'ять шкільних товаришок Учительської семінарії в Самборі на Львівщині Дарії Рабій-Бойдуник, Уляни Купич, Ірени Стебельської-Ковальчук, Марії Розлуцької-Шіндяк, Мальвіни Іванейко-Коропей та інших, про долю яких не знаю, складаю 50 дол. на сніданки школярам України.

Ольга Духнич.

Закінчення на стор. 36.

Тарас ШЕВЧЕНКО

За сонцем хмаронька пливе,
Червоні поли розстилає
І сонце спатоньки зове
У синє море: покриває
Рожевою пеленою,

Мов мати дитину.
Очам любо. Годиночку,
Малую годину
Ніби серце одпочине,
З Богом заговорить...
А туман, неначе ворог,
Закриває море
І хмароньку рожевою,
І тьму за собою
Розстилає туман сивий,
І тьмою німою
Оповіє тобі душу,
Й не знаєш, де дітись,
І ждеш його, того світу,
Мов матері діти.

(Друга половина 1848, Кос Арал)

Оксана ЛЯТУРИНСЬКА

ЛЕТЯТЬ ЛЕЛЕКИ

Клекіт, клекіт, клекіт!
То летять лелеки
радісним ключем.
Вибігай, хапцем
під веселий гомін
набирай соломи!

– Не летіть, лелеки,
від села далеко! –
Крильця вам спадуть.
Ви сідайте тут
На селянську стріху
людям на утіху!

Хата недалечко.

Тут вам на гніздечко
от соломи жмут,
хлопці й ще знесуть,
ще знесуть чимало,
щоб не нарікали!

ГОСТЯ

День відкрила гостя мила – ластівка.
Під віконце прилетіла, попросила Настеньку:
– Чи дозволиш, Настусенько, отут недалечко,
Під твоєю під стріхою зліпити гніздечко?
Ластів'ятам манюсіньким добре було б жити.
Чи дозволиш, Настусенько, тут гніздо зліпити?
– Нехай тобі, чорнявко, гарна стане хатка,
Хай щасливо виводяться нам ластовенятка!
В дзьобику болото,
в дзьобику стеблина,
два-три дні роботи –
готова хатина.
Велика то втіха:
у теплість гніздечка
зносить ластівчиха
крапчасті яєчка.

Рис. Софія Караффа-Корбут

Березень іде,
Провесну веде,
Шепче вітер поміж віти:
“Озивайтесь, де ви, діти,
Де ви, діти, де?”

Олександр ОЛЕСЬ

Скоро сонечко пригріє,
Потечуть струмки,
Темний гай зазеленіє,
Зацвітуть квітки.

Підем ми тоді з тобою
В ліс на цілий день
І натішимось весною,
І наслухаємсь пісень.

Зірка МЕНЗАТЮК

ЯК ДОЩИК ЦВІТЕ

Весна стояла в теплі та в сонці, мов у повені.
– Ми теж наче сонечка! – похвалилися кульбабки. – Бо ми жовті й променисті.
– Подумаєш! – обізвалися з клумби тюльпани. – Наші квітки гарніші. Ми як червоні чаші! І в кожній – бджола або джміль.
– Ми глянули на світ і здивувалися, що в ньому стільки весни, – мовили низенькі братки.
– Тому ми - як здивовані очі.
– Я цвіту білими перлами, – забриніла на це конвалія.
– А я - блакитними вітрячками, – залепетав барвінок.
– А я граю на дзвінкій сурмі! – подав голос жовтий нарцис.
– А я, а я! Таж я цвіту райським цвітом! – зашуміла рожева райська яблунька біля фонтана.
– А я, – сказав на це дощик, – зацвіту парасольками!
Закрапав – і справді: на вулицях парасольки, на майданах парасольки, усе місто в парасольках, наче в лапатах яскравих квітках.
Вийшла веселка на небо, задивилася на барвисті парасольки та й спустила край на вулицю Хрещатик у Києві.

Продовження зі стор. 33.

У пам'ять бл. п. Ольги Яримович Люба та Ігор Декайли склали 25 дол. школярам України (через 83-ій Відділ СУА).

Лідія Закревська, скарбник Відділу.

У пам'ять бл. п. Стефана Турчана Олімпія Роговська склала 50 дол. на сніданки школярам України.

Лідія Закревська, скарбник Відділу.

Замість квітів на могилу бл. п. Теклі Лунів, матері пароха УКЦ св. Архистратига в Гартфорді о. Павла Лунева, складаємо 50 дол. на сніданки дітям в Україні.

Родині висловлюємо щирі співчуття.

Юлія і Володимир Теслюки.

Євгенія і Олександра Харкові склали 50 дол. (через 10-ий Відділ СУА) на сніданки наймолодшим школярам України.

Теодозія Гарасевич.

У пам'ять бл. п. Стефана Турчана на "Молоко і булочку наймолодшим школярам України" Катря і Ярослав Червоняки склали 20 дол. (через 83-ій Відділ СУА).

Лідія Закревська, скарбник Відділу.

I am donating \$20 to the "Milk & Roll" program in memory of Myroslaw Samotowka.

My deepest sympathy to the family.

Janet M. Lopez.

На сніданки школярам України Микола і Стефанія Кісі склали 10 дол.

Збірка ДОНБАС-ЛЬВІВ

106-ий Відділ СУА, Гартфорд – 1,220 дол.; "Світличка" під проводом 120-го Відділу в Рочестері 500 дол.; 118-ий Відділ СУА в Гюстон 470 дол.; 125-ий Відділ СУА в Нью-Йорку 400 дол.; 71-ий Відділ в Джерзі Ситі (додатково) 200 дол.; 62-ий Відділ СУА в Нью-Йорку 175 дол.; 53-ий Відділ СУА в Дітройті 100 дол. Разом у січні 3,065 дол.

ЩИРО ДЯКУЄМО!

Варка Бачинська, референтка Суспільної опіки.
Романа Кекиш, скарбник.

Щиро дякуємо жертводавцям, які так щедро обдарували дітей загиблих шахтарів шахт "Ювілейної" м. Першотравневська Дніпропетровської області, шахти "Україна" та "Шахти ім. Засядька" Донецької області і дітей, які потерпіли внаслідок катастрофи на Скнилівському летовищі на Львівщині.

Рішенням Екзекутиви СУА припиняємо збірку пожертв. Повідомлення про зібрані пожертви ми подавали при пожертвах на Суспільну опіку від жовтня 2002 р.

Варка Бачинська,
референтка Суспільної опіки СУА.

НАЙКРАЩИЙ ПОДАРУНОК

**З НАГОДИ ІМЕНИН, УРОДИН ТА ІНШИХ ПОДІЙ, А ТАКОЖ РІДНИМ І ДРУЗЬМ В УКРАЇНУ
передплата "НАШОГО ЖИТТЯ"!**

Замовлення, враз із передплатою, просимо присилати до адміністрації "Нашого Життя", подаючи докладну адресу українською та англійською мовами і місяць, від якого почати висилання журналу.

Адреса адміністрації: **171 Main Street, P.O. Box 24, Matawan, NJ 07747-0024**

Tel.: (732) 441-9530, Fax: (732) 441-9377

Адміністратор-бухгалтер "Нашого Життя" – **Орися Яцусь**

Business Administrator "Our Life" – **M. Orysia Jacus**

Tel. & Fax (732) 441-9377

ГОЛОВНА УПРАВА СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

ПОЧЕСНА ГОЛОВА СУА
Анна Кравчук

Ірина Куровицька — голова СУА

ЕКЗЕКУТИВА

Марія Томоруг
Софія Геврик

Оксана Фаріон

Мотря Воєвідка-Слоневська

Марта Данилюк
Іванна Ганкевич
Христина Ярема
Надія Цвях
Меланія Грибович
Катерина Немира
Марта Богачевська-Хом'як
Ірина Стецьків

РЕФЕРЕНТУРИ

Варка Бачинська
Катерина Івашишин
Марія Пазуняк
Марія Полянська
Ольга Тритяк
Марта Яросевич

— 1-ша заступниця голови
— 2-га заступниця голови для справ організаційних
— 3-тя заступниця голови для справ культури
— 4-та заступниця голови для справ зв'язків
— протоколярна секретарка
— кореспонден. секретарка
— англомова секретарка
— фінансова секретарка
— скарбник
— для справ преси
— вільний член
— вільний член

— суспільної опіки
— виховна
— музейна
— стипендій
— архівальна
— екології

Ірена Чабан — головний редактор журналу "Наше Життя"
Тамара Стадниченко — редактор англомовної частини журналу

ГОЛОВИ ОКРУЖНИХ УПРАВ

Наталія Гевко — Дітройт
Христина Хомин-Іжак — Філадельфія
Надія Савчук — Нью-Йорк
Марта Стасюк — Північний Нью-Йорк
Ярослава Мулик — Нью-Джерзі
Іванна Шкарупа — Огайо
Любомира Калін — Чикаго
Зоряна Мишталь — Нова Англія
Маріянна Заяць — Центральний Нью-Йорк
Уляна Глинська — зв'язкова віддалених відділів

КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ

Іванна Ратич — голова
Лідія Закревська — член
Надія Шмігель — член
Рената Заяць — заступниця
Христина Мельник — заступниця

Оксана Скипакевич Ксенос — парламентаристка

THE NATIONAL BOARD OF THE UKRAINIAN NATIONAL WOMEN'S LEAGUE OF AMERICA, INC.

HONORARY PRESIDENT
Anna Krawczuk

Iryna Kurowyckyj — President

EXECUTIVE COMMITTEE

Maria Tomorug
Sophia Hewryk
Oxana Farion
Motria Voyevodka-Slonievsky
Marta Danyluk
Iwanna Hankewycz
Christina M. Jarema
Melania Hrybowych
Nadia Cwiach
Kateryna Nemyra
Martha Bohachevsky-Chomiak
Irena Stecki

— 1-st Vice President
— 2nd VP — Membership
— 3rd VP — Culture
— 4th VP — Public Relations
— Recording Secretary
— Corresponding Secretary (ukr.)
— Corresponding Secretary (engl.)
— Treasurer
— Financial Secretary
— Press
— Member-at-Large
— Member-at-Large

STANDING COMMITTEES

Barbara Bachynsky
Katherine Iwasyshyn
Maria Pazuniak

— Social Welfare Chairwoman
— Education Chairwomen
— Art/Museum Chairwoman
— Scholarship/Student Sponsorship Program Chairwoman
— Archives Chairwoman
— Ecology Chairwoman

Maria Polanskyj
Olga Trytyak
Marta Jarosewich

Irena Chaban — Editor-in-Chief "Our Life"
Tamara Stadnychenko — English editor "Our Life"

REGIONAL COUNCILS

Natalia Hewko — Detroit
Christine Chomyn-Izak — Philadelphia
Nadia Sawczuk — New York City
Martha Stasiuk — New York - North
Jaroslava Mulyk — New Jersey
Iwanna Shkarupa — Ohio
Lubomyra Kalin — Chicago
Zoryana Mishtal — New England
Mary-Ann Zajac — New York - Central
Uljana Hlynsky — Liaison for Branches-at-Large

AUDITING COMMITTEE

Joanna Ratych — Chairwoman
Lidia Zakrewsky — Member
Nadia Shmigel — Member
Renata A. Zajac — Alternate
Christine Melnyk — Alternate

Oksana Skypakewych Xenos — Parliamentarian

КАНЦЕЛЯРІЯ СУА / UNWLA Inc. HEADQUARTERS:

203 Second Avenue, New York, NY 10003
Tel.: (212) 533-4646; Fax: (212) 533-5237

Електронна пошта / e-mail: unwla@unwla.org
Website: www.unwla.org

Адміністратор бюро — **Наталія Дума**
Office administrator — **Natalia Duma**

Години урядування: від 10:00 до 4:00 по пол.

СТИПЕНДІЙНА АКЦІЯ СУА / UNWLA Inc. SCHOLARSHIP PROGRAM:

171 Main Street, P.O. Box 24, Matawan, NJ 07747-0024
Tel.: (732) 441-9530; Fax: (732) 441-9377
Maria Polanskyj, Chair

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ / THE UKRAINIAN MUSEUM:

203 Second Avenue, New York, NY 10003
(212) 228-0110 Fax (212) 228-1947
E-mail: info@ukrainianmuseum.org
Website: www.ukrainianmuseum.org

**Взір. Рушник. Орнамент (початок XX ст.) р-н Дубровинецький, обл. Рівне.
Із колекції Зеновії Краковецької. Вишивати червоними нитками.**